

บทที่ 3

อาคารตัวอย่างที่ศึกษา

ในการศึกษาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกอาคารกรณีศึกษาโดยพิจารณาเลือกจากอาคารที่เคยได้รับรางวัล เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารต่าง ๆ เช่น อาษา บ้านและสวน และอาร์ค แอนด์ ไฮเดย์ เป็นต้น โดยได้รับการยอมรับของสังคมในวงกว้าง และสอดคล้องกับสาระคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ต้องการจะศึกษา

นอกจากนั้นการเลือกอาคารกรณีศึกษา ยังพิจารณาจากพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสานดั้งเดิมในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย โดยพิจารณาเป็นประเด็นตามลำดับ ได้ดังนี้

- 3.1 สถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของขอม
- 3.2 สถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของวัด
- 3.3 สถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของเรือนอิสาน
- 3.4 สถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปกรรมของอิสาน

3.1 สถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของขอม

ส่วนใหญ่พบในแถบกลุ่มจังหวัดอิสานใต้และอิสานกลางบางส่วน เนื่องจากอารยธรรมขอมส่วนใหญ่อยู่ในแถบพื้นที่ของภูมิภาคดังกล่าว สถาปนิกจึงนำเอาเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของขอมมาพัฒนาใช้กับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย พบว่ามี 2 ประเด็นที่นำมาใช้พัฒนาได้ ดังต่อไปนี้

- การวางผังของปราสาทขอม
- นำสัดส่วน รูปทรง เอกลักษณ์และส่วนประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมขอม

ส่วนใหญ่งานสถาปัตยกรรมที่นำอิทธิพลดังกล่าวมาพัฒนาใช้นั้น จะเป็นอาคารที่มีส่วนสัมพันธ์กับ ภาระกรรมของชุมชน เช่น อาคารที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่สนองด้านใช้สอยใหม่ในโครงการอนุรักษ์ หรือใน อุทยานประวัติศาสตร์ต่าง ๆ รวมไปถึงอาคารที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อแทนอาคารเก่าที่ถูกรื้อไป โดยอาคารเก่ามีคุณค่า ในการอนุรักษ์ หรือสร้างขึ้นใหม่เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้วยการรักษารูปแบบวิธีการก่อสร้าง ตลอดจนคุณค่า ความเชื่อต่าง ๆ (วิมลสิทธิ์ นรยางกูร, 2539: 60)

ตารางที่ 3.1 รายชื่ออาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทาง ก่อภาพของชุมชน

โครงการ	รางวัล หรือสอดคล้องกับประเด็นสาระ ที่ต้องการจะศึกษา	หนังสือ หรือวารสาร ที่พิมพ์เผยแพร่
— โครงการ อาคารศูนย์บริการข้อมูล พนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์ พนมรุ้ง	รางวัลเหรียญทอง ประเภท สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่จากมูลนิธิ หม่อมเจ้าไฉไลฉายาภ วรารัตน สมาคมสถาปนิกสยาม ในปี พ.ศ. 2535	ภาษา
— โครงการ พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติพิมาย อุทยานสถานแห่งชาติพิมาย	-	คู่มือพิพิธภัณฑ สถานแห่งชาติพิมาย กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

3.1-1 โครงการอาคารศูนย์บริการพนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

ที่ตั้งโครงการ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์
สถาปนิก พรรณ ธรรมวิมล (สถาปนิกฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน กองโบราณคดี)
สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2534

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

โครงการอาคารศูนย์บริการพนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง เป็นกลุ่มอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยมีแนวคิดในการออกแบบและวางผังอาคาร ดังนี้

แนวคิดในการวางผัง เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของที่ตั้งที่มีความลาดชัน มีต้นไม้เดิม และ ปอน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นเขตอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง การวางผังอาคารยึดหลักปรัชญาการวางผังของเทวสถานขอมโบราณ โดยนำหลักการเน้นแนวแกนมาพัฒนาใช้ หันหน้าอาคารไปทางทิศตะวันออก รักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้ได้มากที่สุด โดยรักษาปอน้ำและต้นไม้เดิม แบ่งส่วนต่าง ๆ ของอาคารตามประโยชน์การใช้สอย เพื่อลดขนาดของอาคารไม่ให้สูงใหญ่จนข่มธรรมชาติโดยรอบ และให้อาคารเกาะตัวไปตามสภาพพื้นที่ เพื่อกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

แนวคิดในการออกแบบ เนื่องจากอาคารอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์ขอม รูปแบบของตัวอาคารพยายามยึดถือเอกลักษณ์รูปแบบสถาปัตยกรรมของเขมรโบราณ โดยนำเอาสัดส่วนของสถาปัตยกรรมขอมโบราณมาใช้ในการกำหนดรูปด้านของอาคาร คงไว้เฉพาะสัดส่วนและตัดรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก

นอกจากนั้นได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของระเบียบคดมาพัฒนาใช้เป็นพื้นที่ในการจัดแสดงและสร้างบรรยากาศขอมโบราณ

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. **ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน สงบ ไปรุ่งโรจน์ ตรงไปตรงมาและมีอิสระ**
 - การเลือกใช้วัสดุอย่างมีสำจะและสีที่เป็นธรรมชาติของวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาต้านเกวียน หินทรายและหินศิลาแลง อันเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้
2. **ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ**
 - การนำระเบียบคด ซึ่งเป็นรูปแบบของระเบียบเปิดโล่งมาประยุกต์พัฒนาใช้กับสถาปัตยกรรมใหม่ ทำให้พื้นที่ภายในเปิดเชื่อมสัมพันธ์กับพื้นที่ภายนอกอาคาร
3. **ลักษณะด้อมคน ไม่ใหญ่โต ใช้วัสดุอิทธิพล**
 - รูปแบบอาคารเป็นกลุ่มอาคารขนาดเล็กที่เกิดจากการแยกพื้นที่ใช้สอยของอาคารออกเป็นส่วนย่อย ๆ ซึ่งเกาะไปตามสภาพของพื้นที่ ทำให้อาคารไม่ใหญ่จนข่มธรรมชาติโดยรอบ
4. **ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด "แต่งพอกพูนปากพอมคช" หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องแก่นของสถาปัตยกรรม**
 - เนื่องจากรูปแบบของอาคารพัฒนามาจากสถาปัตยกรรมขอม โดยคงเฉพาะสัดส่วนเค้าโครง รูปทรงของอาคารไว้ และลดทอนรายละเอียดทางศิลปะสถาปัตยกรรมที่ไม่จำเป็นออก

5. ลักษณะปีกบิน แข็งแรง และมีพ้อง

— รูปแบบอาคารที่ประยุกต์มาจากสัดส่วนสถาปัตยกรรมของดั้งเดิม ที่เกิดจากโครงสร้างหิน ทำให้รูปแบบอาคารมีสัดส่วนปีกบินและแข็งแรง

— การเจาะช่องหน้าต่าง ช่องเปิดไม่มาก และรูปแบบการเจาะช่องเป็นแนวตั้งสูงมีขนาดเล็ก ในบางแห่งมีการประดับด้วยลูกมะหวด ซึ่งทำให้อาคารดูทึบตันและปีกบิน

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร เป็นกลุ่มอาคารขนาดเล็ก การวางผังมีรูปแบบกลมกลืนกับหลักปรัชญาการวางผังของเทวสถาน คือ มีการวางกลุ่มอาคารตามแนวแกนในรูปแบบของผังรูปกากบาท นอกจากนั้นอาคารได้หันด้านสกัดไปทางทิศตะวันออก - ตก
2. หลังคา รูปแบบหลังคาจั่วปลายตัดคล้ายหลังคาปราสาทขอม แต่ลดทอนรายละเอียดลง
3. การขึ้นชั้นหลังคา เป็นรูปแบบหลังคาคลุม
4. การขึ้นชานคา ขึ้นชานคานัน ขึ้นเป็นรูปแบบชานคาของปราสาทขอมดั้งเดิมที่เกิดจากโครงสร้างหินทำให้ยื่นชานคานยาวไม่ได้
5. ความชันหลังคา หลังคาชัน โดยเอียงเป็นมุมประมาณ 45 องศา
6. ฐานอาคาร วางเกาะตัวไปตามเนินเขาและยกฐานอาคารสูง
7. การเลือกใช้วัสดุ หินทรายและหินศิลาแลงในการปูพื้น และใช้กระเบื้องดินเผาลาดลายของศิลปะขอมตกแต่งเป็นองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมใหม่
8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม
 - 8.1. ตั้งเอาองค์ประกอบของปราสาทขอม เช่น โคปุระ ระเบียงคด สัดส่วนของปราสาทประธาน และการจำลองทับหลังดินเผามาพัฒนาใช้เป็นองค์ประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรมใหม่
 - 8.2. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคารใช้รูปแบบการเจาะช่องสูงตั้ง และประดับตกแต่งด้วยหน้าต่างประดับด้วยลูกกรง(ลูกมะหวด)
9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก อาคารอยู่ใกล้ชิดกับต้นไม้และกลุ่มอาคารอยู่โอบรอบบ่อน้ำธรรมชาติที่มีมาแต่ดั้งเดิม โดยการปรับปรุงสภาพบ่อน้ำธรรมชาติใหม่
10. การเลือกใช้สีกับอาคาร สีขาวเทา สีชมพู(ประยุกต์การใช้สีจากหินทรายสีชมพู อันเป็นเอกลักษณ์ของหินที่นำมาใช้สร้างปราสาทหินพนมรุ้ง) และใช้สีของวัสดุธรรมชาติ เช่น สีดินเผาและสีของหินธรรมชาติ

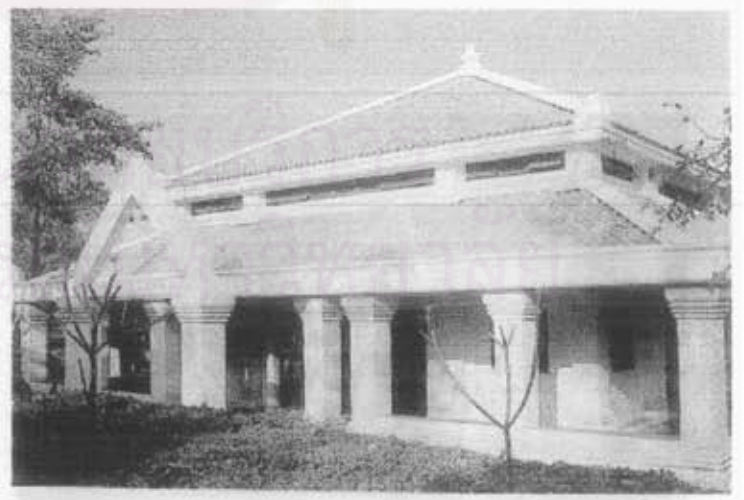

ภาพที่ 3.1ก- 1

นำเอาสัดส่วนของสถาปัตยกรรมขอมโบราณมาใช้ในการกำหนด
รูปด้านของอาคาร คงไว้เฉพาะสัดส่วน และตัดรายละเอียดที่
ไม่จำเป็นออก

ภาพที่ 3.1ก- 2

รูปแบบอาคารมีสัดส่วน
บึกบึน และแข็งแรง ซึ่งเกิดจากการ
นำรูปแบบของสถาปัตยกรรมขอมมา
พัฒนาใช้กับประโยชน์ใช้สอยใหม่

ภาพที่ 3.1ก-3

นำหลักการเน้นแกนชั้นเป็น
ปรัชญาการวางผังของเทศบาลมา
พัฒนาใช้โดยรูปทรงอาคารพยายาม
ไม่ให้มีขนาดใหญ่มาก และให้เกาะ
ตัวไปตามสภาพพื้นที่ เพื่อกลมกลืน
กับสภาพแวดล้อมโดยรอบ

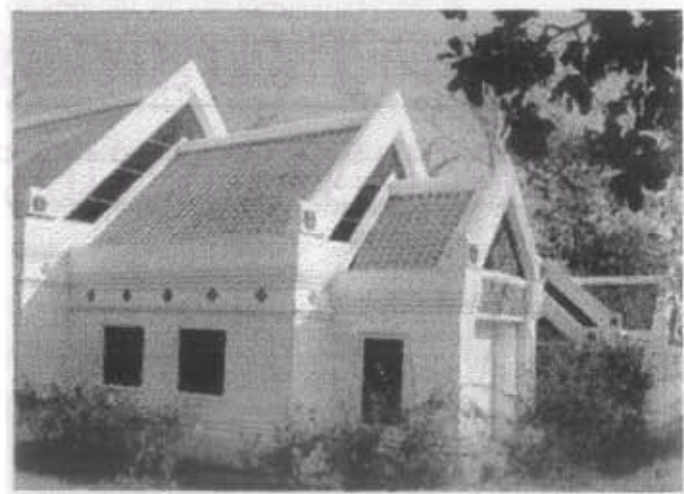
ภาพที่ 3.1ก-4

การเลือกใช้วัสดุ เช่น หิน
ทราย และหินศิลาแลงในการปูพื้น
และใช้กระเบื้องดินเผาตลอดสายของ
ศิลปะระดมตกแต่งเป็นองค์ประกอบ
ศิลปะของสถาปัตยกรรมใหม่

ภาพที่ 3.1ก-5

แบ่งส่วนต่าง ๆ ของอาคาร
ตามประโยชน์ใช้สอย เพื่อลดขนาด
ของอาคารไม่ให้สูงใหญ่ จนชม
ธรรมชาติโดยรอบ

3.1-2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อุทยานสถานแห่งชาติพิมาย

ที่ตั้งโครงการ ถนนท่าสงกรานต์ เจริญสะพานท่าสงกรานต์ ริมแม่น้ำมูล ตำบลในเมือง
อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
สถาปนิก นาย เกรียงไกร สัมปชวลิต
สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2537

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อุทยานสถานแห่งชาติพิมาย เป็นกลุ่มอาคาร 3 หลังโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น ที่ออกแบบตามหลักวิชาพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา โดยหันด้านหน้าของอาคารไปทางเดียวกับปราสาทหินพิมาย คือ ทางทิศใต้

รูปแบบของการวางผังเป็นการวางอาคารตามแนวแกนหลักของอาคาร ซึ่งพัฒนามาจากปรัชญาการวางผังของสถาปัตยกรรมขอมโบราณ โดยอาคารหลังแรกด้านทิศตะวันตกเป็นอาคาร สำนักงาน ห้องประชุม โถงทางเข้า ที่จำหน่ายบัตรและหนังสือ อาคารหลังที่สองเป็นห้องจัดแสดง และอาคารหลังที่สามเป็นห้องศึกษาค้นคว้าวัตถุโบราณ

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเชื่อตรง สงบ โปร่งใส ตรงไปตรงมาและมีสำนึก
 - การเลือกใช้วัสดุอย่างมีสำนึก และสีที่เป็นธรรมชาติของวัสดุมากที่สุด โดยการใช้กระเบื้องดินเผาอันเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น และแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้
2. ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด "แต่งพทหอมปากหอมคอ" หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องแก่นของสถาปัตยกรรม
 - รูปแบบหลังคาทรงจั่วกับหลังคาเพิง คล้ายกับรูปแบบหลังคาของเกียงนา(บ้านพักชั่วคราวเมื่อออกมาทำนา) ที่หลังคาจะเชื่อมต่อออกมาทางใดก็ได้ หากมีการต่อเติมอาคารตามประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้นในอนาคต
3. ลักษณะปีกป็น แข็งแรง และมีพลัง
 - การใช้โครงสร้างอยู่ภายนอกอาคารจึงทำให้อาคารดูมั่นคง แข็งแรง เช่น เสา โครงเคราหน้าต่าง และค้ำยันหลังคาคอนกรีต เป็นต้น

— เกิดจากขนาดของหลังคาขนาดใหญ่ไม่ซ้อนชั้นหลังคา ทำให้อาคารรู้สึกหนัก(ยกเว้นในส่วนของอาคารหลังที่สอง ซึ่งเป็นห้องจัดแสดงเป็นรูปแบบของหลังคาคลุม เพื่อต้องการเปิดช่องแสงในช่องระหว่างหลังคาที่คลุม)

— การเจาะช่องหน้าต่าง ช่องโถงไม่มากและมีขนาดเล็ก โดยเฉพาะในบริเวณห้องจัดแสดง

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร เป็นกลุ่มอาคาร 3 หลัง โดยแต่ละหลังเชื่อมด้วยช่องทางเดินมีหลังคาคลุม การวางผังอาคารมีรูปแบบสอดคล้องกับปรัชญาการวางผังของเทวสถาน คือ มีการวางกลุ่มอาคารตามแนวแกนสองแกนตัดกันในลักษณะของผังรูปกากบาท และอาคารได้หันด้านสกัดไปทางทิศตะวันออก - ตก

2. หลังคา มุขทางเข้าด้านหน้าเป็นหลังคาจั่ว และในส่วนห้องจัดแสดง และห้องศึกษาค้นคว้าวัตถุโบราณเป็นหลังคาปั้นหยากับหลังคาเพิง หลังคามุงด้วยกระเบื้องซีแพคโมเนีย

3. การขึ้นราคา ยื่นขายค้ำคืนและในแต่ละชั้นจะมีการขึ้นแผงกันแดดร่วมกับการกันผนังในชั้นล่าง เพื่อให้พื้นอาคารชั้นบนบังแดดให้อีกทอดหนึ่ง

4. ความชันของหลังคา หลังคาชัน โดยเอียงเป็นมุมประมาณ 45 องศา

5. ฐานอาคาร ยกฐานอาคารสูงโดยเฉพาะทางเข้าหลักของอาคาร ซึ่งสอดคล้องกับคติความเชื่อเรื่องเขาพระสุเมรุของขอมโบราณ และการออกแบบตามหลักวิชาพิพิธภัณฑสถานวิทยา

6. การเลือกใช้วัสดุ ผนังโดยส่วนใหญ่เป็นก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี และเลือกใช้กระเบื้องดินเผาตกแต่งผนังอาคารรอบนอกในชั้นล่างของอาคาร

7. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม

7.1. ค้ำยันหลังคาเป็นแท่งคอนกรีต ค้ำในตำแหน่งหัวเสารับกับเชิงชายคอนกรีตด้านบนในทุก ๆ ช่วงเสา

7.2. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร ช่องหน้าต่างและช่องเปิดมีจำนวนไม่มากนัก และในห้องจัดแสดงหน้าต่างจะมีขนาดเล็ก

8. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก อาคารมีความสัมพันธ์กับแหล่งน้ำ โดยให้สระน้ำอยู่ใกล้อาคาร และสอดคล้องกับปรัชญาการวางผังปราสาท เช่น รูปแบบของบาราย(มหาสมุทร) ซึ่งเป็นคติความเชื่อของการสร้างสถาปัตยกรรมขอม เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีลานโถงเขนกประสงค้ด้านหน้าอาคาร ซึ่งใช้เชื่อมระหว่างอาคาร ทางเดินและสระน้ำ

9. การเลือกใช้สีกับอาคาร หลังคาใช้สีน้ำตาลแดง ผนังสีขาวเทาและใช้สีของวัสดุธรรมชาติ เช่น สีดินเผาและสีของหินธรรมชาติ

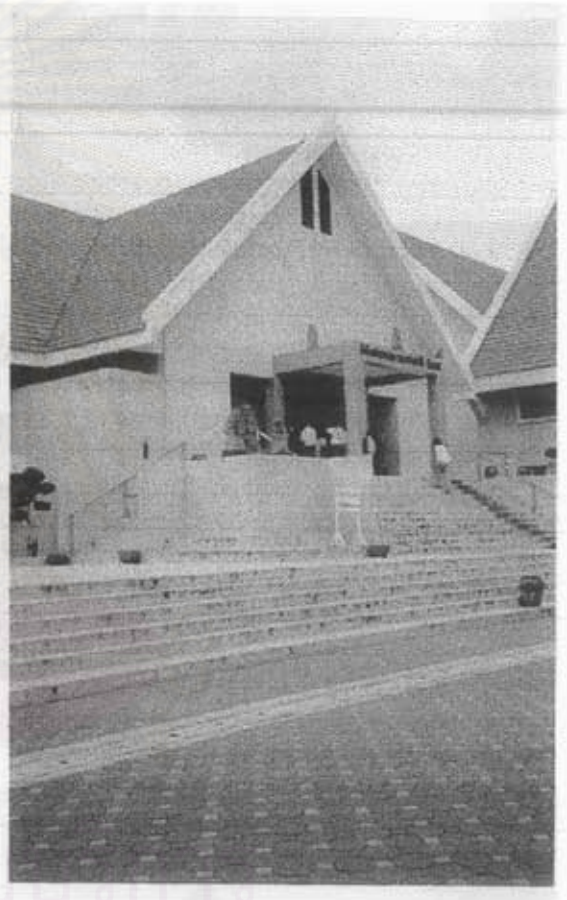
10. บัณฑิตประกอบเพิ่มเติมต่างๆ ของสถาปัตยกรรม

— การเลือกใช้อาคารประกอบของศิลปะสถาปัตยกรรมขอมดั้งเดิมบางส่วนมาประดับตกแต่งอาคาร โดยเฉพาะทางเข้าอาคารที่นำเอาทับหลังมาประดับที่ซุ้มประตู (แต่ปัจจุบันถูกนำไปเก็บไว้ภายในอาคาร)

ภาพที่ 3.1ข- 1

การนำผนังชั้นล่าง เพื่อให้พื้นอาคารชั้นบนผนังแคดไน้ และการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาอันเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายท้องถิ่น ทั้งยังแสดงถึงสัจจะการเลือกใช้วัสดุ และสืบสานลักษณะอีสานในสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 3.1ข- 2

การยกพื้นทางเข้าด้านหน้า ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของขอมโบราณ และสอดคล้องกับการแบบตามหลักวิชาพิพิธภัณฑสถานวิทยา

ภาพที่ 3.1ข-3

การวางผังอาคารมีรูปแบบ สอดคล้องกับปรัชญาการวางผังของ เทศบาลนคร คือ มีการวางกลุ่มอาคาร ตามแนวแกนสองแกนตัดกัน ใน ลักษณะของผังรูปกากบาท

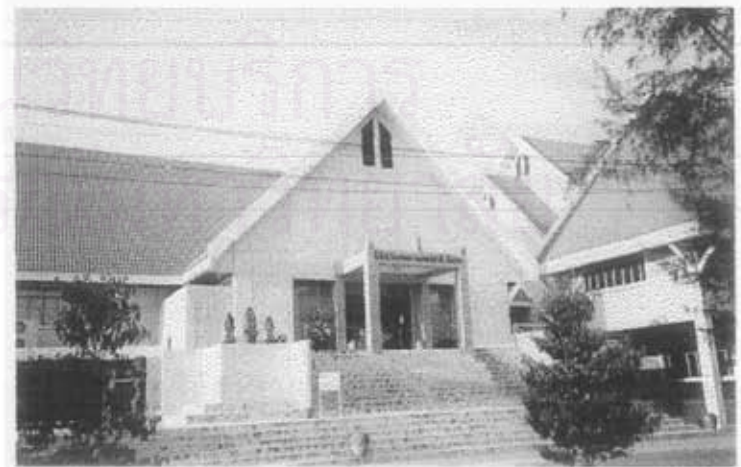
ภาพที่ 3.1ข-4

รูปแบบหลังคาทรงจั่ว และ เฝิงคล้ายหลังคาเทียนนา (บ้านพัก ชั่วคราวเมื่อออกมาทำนา) ที่หลังคา จะเชื่อมต่อออกมาทางใดก็ได้ หาก มีการต่อเติมอาคารตามประโยชน์ใช้ สอยที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ภาพที่ 3.1ข-5

ทัศนียภาพทางเข้าอาคาร ด้านหน้าจะสังเกตเห็นรูปแบบของ ผืนหลังคาขนาดใหญ่ไม่ซ้อนชั้นหลัง- คา ทำให้อาคารรู้สึกหนัก และบึกบึน

3.2 สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของวัดอีสาน

สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่นำเอาเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของวัดอีสานมาพัฒนาใช้ โดยเฉพาะการนำเอารูปแบบของ สิม(โบสถ์) และพระธาตุ (เจดีย์) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของอีสาน ในขณะที่วิหาร หอแจก(ศาลาการเปรียญ) หอไตร และหอโปง(หอระฆัง)นั้น ให้ความสำคัญรองลงมาตามลำดับ

ทั้งนี้ พบว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของวัดอีสานจะพบมากในอาคารทางพุทธศาสนา อาคารสาธารณะ สถาบันการศึกษา และอาคารราชการ เป็นต้น

ตารางที่ 3.2 รายชื่ออาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของวัดอีสาน

โครงการ	รางวัล หรือสอดคล้องกับประเด็นสาระ ที่ต้องการจะศึกษา	หนังสือ หรือวารสาร ที่พิมพ์เผยแพร่
- โครงการพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร	-	พัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- โครงการพิพิธภัณฑ์กัมมัญฐาน-อัฐิ ธาตุ (หลวงปู่ตุลย์ อตุโล) วัดบูรพา- รวม	-	พัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- โครงการพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส	-	คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางด้านกายภาพ ประเภทวัด เล่มที่ 3 : วัดใน ภาคอีสาน , การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- โครงการโบสถ์วัดศาลาลอย	ได้รับ กิตติบัตร จากสมาคม สถาปนิกอีสาน สำหรับงานสถา- ปัตยกรรมดีเด่น ปี พ.ศ. 2516	พัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3.2-1 พิธีอภิวรรณพระอาจารย์มั่น อจาโร วัดป่าอุดมสมพร

ที่ตั้ง วัดป่าอุดมสมพร บ้านมะทอง-นาหัวช้าง ต.พรรณา อ.พรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร
สถาปนิก นางไขศรี ตันศิริ (สถาปนิกของออกแบบ กระทรวงสาธารณสุข)
งานตกแต่งกระเบื้องดินเผาภายในและภายนอกอาคาร รศ. ดร. วิโรฒ ศรีสุโร
สร้างเสร็จเมื่อ ธันวาคม 2524 เปิดใช้อาคารเมื่อ มกราคม 2525

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

เป็นอนุสรณ์เจดีย์และที่เคารพสักการะพระอาจารย์มั่น อจาโร รูปแบบโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยมีแนวคิดในการออกแบบ ดังต่อไปนี้

แนวคิดในการออกแบบ ได้ใช้หลักปรัชญาทางพุทธศาสนามาพัฒนาออกแบบ โดยแบ่งสัดส่วนขององค์เจดีย์ออกเป็น 4 ชั้น ซึ่งในแต่ละชั้นหมายถึง ศิล(หมายถึงถึงประวัติ และศิลปะของพระอาจารย์มั่น อจาโร) ตมาธิ (การปฏิบัติตน) ปัญญา(การรู้เห็น) และวิมุต(นิพพาน) โดยสามชั้นแรกและระเบียงแก้วรอบองค์เจดีย์เป็นชั้นที่ประดับด้วยกลีบดอกบัว ในแต่ละช่องของกลีบดอกบัวจะประดับตกแต่งด้วยกระเบื้องดินเผา แสดงเรื่องราวและชีวิตประวัติต่าง ๆ ของพระอาจารย์มั่น อจาโร ส่วนยอดเจดีย์ 8 เหลี่ยม หมายถึง มรรค 8 (หมายถึงทางที่หลุดพ้นทั้ง 8 ประการ) ลักษณะของการวางผัง เป็นเจดีย์ที่วางบนเนินดิน แบ่งชั้นบันไดทางขึ้นออกเป็นสี่ชั้นพัก โดยชั้นที่หนึ่งอยู่ระดับเดียวกับสะพานข้ามสระน้ำ และในชั้นที่สามอยู่ระดับเดียวกับระเบียงแก้ว

ภายในองค์เจดีย์มีรูปปั้นเหมือนพระอาจารย์มั่น อจาโร อยู่บริเวณศูนย์กลางขององค์เจดีย์ นอกจากนั้นบริเวณผนังภายในเจดีย์ยังเป็นที่จัดเก็บและแสดงชีวิตประวัติ เครื่องอัฐบริขารต่าง ๆ ของพระอาจารย์อีกด้วย

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเชื่อตรง สงบ ไปรุ่งโรจน์ ตรงไปตรงมาและมีศัจจะ
 - การเลือกใช้วัสดุอย่างมีศัจจะ และสีที่เป็นธรรมชาติของวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาต้านเกวียน กววดทรายล้างและหินธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้

ขริ่มและตุ้ม

— การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล และเทาทำให้อาคารสื่อถึงความสงบ เรียบง่าย

2. ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

— รูปแบบของระเบียงแก้วโดยรอบองค์เจดีย์ที่เปิดโล่งสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยรอบ

3. ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพาทอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม

— การลดทอนลายละเอียด และเครื่องประดับตกแต่งศิลปะสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาหลงเหลือแต่รูปทรง เค้าโครง และสัดส่วนของสถาปัตยกรรมไว้ สืบเนื่องจากในส่วนยอดของเจดีย์ที่เป็นแต่เพียงสัดส่วนของเจดีย์ทรงคองวอด ซึ่งได้รับอิทธิพลรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสลามดั้งเดิม

4. ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด ก้าวที่จะคิด ก้าวที่จะทำและก้าวแสดงออกของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

— รูปแบบของเจดีย์ที่เป็นการพัฒนารูปแบบใหม่ ปูงใหม่ และคิดใหม่ ผสมผสานกับรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิม เช่น การเลือกประยุกต์ใช้กลีบของดอกบัวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตกแต่งสถาปัตยกรรมร่วมกับยอดเจดีย์ทรงบัวเหลี่ยมคองวอด ซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะของเจดีย์อิสลามอิทธิพลอารยธรรมล้านช้าง เป็นต้น

2.2) ลักษณะนิสาบร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. ฐานอาคาร เป็นเจดีย์ที่วางอยู่บนเนินดินและยกฐานของชั้นระเบียงแก้วขึ้นสูง เพื่อใช้เป็นชั้นแสดงเรื่องราวชีวิตประวัติของพระอาจารย์มั่น อจาโร และสามารถเดินชมได้โดยรอบ

2. การเลือกใช้วัสดุ วัสดุที่เลือกใช้ตกแต่งองค์เจดีย์ประกอบด้วยกระเบื้องดินเผาต้านเกวียนใช้ประดับและปั้นแกะสลักเสาเรื่องราวของพระอาจารย์มั่น อจาโร โดยใช้ปูในช่องกลีบดอกบัวของระเบียงแก้วและองค์เจดีย์ กวาททรายล้างสีดำใช้ปูที่กลีบดอกบัว และโมเสกสีทองใช้ปูที่ยอดเจดีย์

พื้นที่ภายนอกปูด้วยกวาททรายล้าง และกระเบื้องสีน้ำตาล ราวบันไดทางขึ้นปูด้วยหินอ่อนสีเทา ส่วนภายในองค์เจดีย์ปูด้วยหินแกรนิตขัดมันเรียบ

3. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก อาคารอยู่ใกล้กับต้นไม้และมีระแนงน้ำโอบล้อมบริเวณทางเข้าด้านหน้า

4. การเลือกใช้สีกับอาคาร

— เลือกใช้โทนสีน้ำตาลจากกวาททรายล้าง และกระเบื้องดินเผาต้านเกวียน สีเทาจากกวาททรายล้างและสีทองจากโมเสก

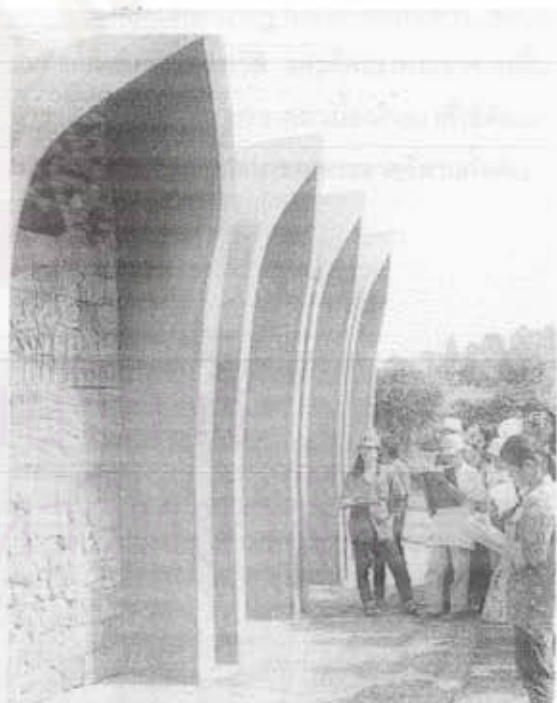
ภาพที่ 3.2ก- 1

สัดส่วนขององค์เจดีย์ออกเป็น 4 ชั้น ซึ่งในแต่ละชั้นหมายถึง ศิล(หมายถึงประวัติ และศิลปะของพระอาจารย์มั่น อจาโร) ทมาธิ(การปฏิบัติตน) ปัญญา (การรู้เห็น) และวิมุต(นิพพาน)

ภาพที่ 3.2ก- 2

กระเบื้องดินเผาตำนานเกวียนสลักภาพพระอาจารย์มั่น อจาโรที่ซุ้มช่องกลีบดอกบัว

ภาพที่ 3.2ก- 3

รูปแบบของระเบียงแก้วโดยรอบองค์เจดีย์ที่เปิดโล่งสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยรอบ

ภาพที่ 3.2ก- 4

วัสดุที่เลือกใช้ตกแต่งองค์เจดีย์ ประกอบด้วย กระจกเบื้องดินเผา ตำนานเกวียนใช้ปูนของชองกลีบดอกบัวของระเมียงแก้วและองค์เจดีย์ กรวดทรายล้างสีดำ ใช้ปูนที่กลีบดอกบัว และโมเสกสีทองใช้ปูนที่ยอดเจดีย์

ภาพที่ 3.2ก- 5

ชุมกลีบดอกบัวที่ฐานองค์เจดีย์ชั้นล่าง ซึ่งเป็น ชั้นที่แสดงถึงอัตชีวประวัติ และศิลาของพระอาจารย์มั่น อจาโร โดยลวดลายของกระเบื้องดินเผาที่ใช้พัฒนา มาจากลวดลายสลักดินเผาของพระธาตุอิสานดั้งเดิม

ภาพที่ 3.2ก- 6

ชุมกลีบดอกบัวชั้นระเมียง
แก้วสามารถเดินชมได้โดยรอบ

3.2-2 พิพิธภัณฑภัณฑ์มัญฐาน - อัฐิธาตุ(หลวงปู่ดูลย์ อตุโล) วัดบูรพาราม

ที่ตั้งโครงการ ถนนหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สถาปนิก นายสันติศักดิ์ ศรีสุรินทร์

สร้างแล้วเสร็จราว พ.ศ. 2527

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

พิพิธภัณฑภัณฑ์มัญฐาน - อัฐิธาตุ(หลวงปู่ดูลย์ อตุโล) เป็นอาคารพิพิธภัณฑภัณฑ์ โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นอนุสรณ์และที่เคารพสักการะหลวงปู่ดูลย์ อตุโล นอกจากนั้นยังใช้เป็นสถานที่ในการประกอบกิจทางพุทธศาสนาของสงฆ์ และฆราวาส ตัวอาคารหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ออกตำแหน่งของโครงการตั้งอยู่ฝั่งทิศเหนือของสี่แยก(โบลต์) มีต้นไม้ใหญ่อยู่หน้าโครงการ และฝั่งทิศเหนือของโครงการติดกับกำแพงแสดงขอบเขตของวัด

การออกแบบสถาปนิกได้สร้างสรรค์ให้รูปทรงของหลังคาพุ่งเชิดออกจากข้อจำกัดของขอบเขตที่บีบอยู่ (อาคารถูกขนาบข้างด้วยโบลต์ใหญ่ ภูมิสงฆ์ และเขตกำแพงวัด) นอกจากนั้นยังมีการออกแบบให้มีทางเข้าของพระสงฆ์ที่แยกออกจากทางเข้าของฆราวาสต่างหาก กล่าวคือ ทางเข้าของสงฆ์อยู่ทางด้านหลังของอาคารทางทิศใต้ ซึ่งทางเข้าของฆราวาสอยู่ทางทิศตะวันตกของอาคาร

พื้นที่ภายในอาคารเป็นโถง โปร่งโล่ง และมีรูปปั้นเหมือนของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล อยู่บริเวณแก้งด้านทิศตะวันตกของอาคาร

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. **ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน ของ โปร่งโล่ง ตรงไปตรงมาและมีอิสระ**
 - ลักษณะของพื้นที่ใช้สอยภายในเรียบง่ายไม่ซับซ้อนเป็นอาคารโถง โปร่งโล่ง
 - โครงสร้างของอาคารเรียบง่าย ชัดตรง ไม่ซับซ้อน และโชว์ให้เห็นโครงสร้างของอาคาร
 - การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลและขาวเทา ทำให้อาคารสื่อถึงความสงบ เงียบสงัด ขรึมและสุชุม

2. ลักษณะต่อมคน ไมใหญ่โต ใช้วัดจิตวิทยา
 - ถึงแม้ว่าลักษณะการออกแบบให้รูปทรงของหลังคาที่พุ่งเชิดออกจากข้อจำกัดที่มีอยู่ แต่ขนาดของอาคารก็มีขนาดพอเหมาะ ไมใหญ่โต เหมาะกับประโยชน์ใช้สอย
3. ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด "แต่พอหอมปากหอมคอ" หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องกับของสถาปัตยกรรม
 - ไม่มีเครื่องประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่เกิดจำเป็น เช่น ไม่มีลักษณะของช่อฟ้า ใบระกา และคำยัน
 - ฐานประตูและฐานหน้าต่างจะมีการตกแต่งสลักลายอยู่บ้าง แต่เป็นลวดลายที่ไม่วิจิตร อลังการมากนักและตัดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก
4. ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด ถ้าที่จะคิด ถ้าที่จะทำและกล้าแสดงออกของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ
 - โดยการนำคติความเชื่อทางพุทธศาสนาดั้งเดิมมาใช้พัฒนาออกแบบร่วมกับการสร้างสรรค์ของสถาปนิกอย่างอิสระ เช่น รูปแบบของหลังคาที่ให้ความรู้สึกพุ่งเชิดไปข้างหน้า คล้ายกับใบเรือสำภาซึ่งเป็นปริศนารวมของพุทธศาสนาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล อันเป็นเสมือนเรือที่พามาคนมนุษย์ ไปสู่ฝั่ง(นิพพาน) เป็นต้น

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร รูปแบบเป็นอาคารเดี่ยวมีเอียงขึ้นด้านหน้า มีทางขึ้นได้สามทาง และมีมุขหลังคายื่นมากมุมอีกชั้น นอกจากนั้นอาคารได้หันด้านสกัดไปทางทิศตะวันออก - ตก และสอดคล้องกับคติความเชื่อดั้งเดิมของอาคารทางพุทธศาสนาที่หันด้านหน้าอาคารไปทางทิศตะวันออก เพราะเป็นทิศที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และหันพระพักตร์ไปยังทิศตะวันออก
2. หลังคา รูปแบบหลังคาจั่ว โดยสันหลังคาและครอบปิดมุมหลังคาเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคามุงด้วยกระเบื้องซีแพคโมเนียสีน้ำตาล
3. การซ้อนชั้นของหลังคา เป็นรูปแบบของการลดมุมหลังคา โดยหลังคาด้านหน้าลดมุขสี่ชั้นและด้านหลังลดมุขสองชั้น
4. การยื่นอาคาร ยื่นชายคาลิ้น ยาวประมาณ 1.00 เมตร
5. ความชันของหลังคา มุมของหลังคาชันมาก และให้ความรู้สึกพุ่งเชิดไปด้านหน้า (หลังคาเชิดขึ้นคล้ายลักษณะของใบเรือสำภา)
6. ฐานอาคาร ยกสูงจากพื้นดินเดิมประมาณ 1 เมตร และมีลายลวดบัวคว่ำและนางายขัดเจนในส่วนที่ยกฐานอาคารขึ้นสูง
7. การเลือกใช้วัสดุ
 - ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสีทั้งภายในและภายนอกของอาคาร

— พื้นภายนอกบริเวณมุขทางเข้าด้านหน้าปูกระเบื้องกันลื่น และบริเวณรอบ ๆ อาคารเป็นพื้นซีเมนต์ขัดหยาบ ส่วนพื้นอาคารภายในปูด้วยหินอ่อนสีเทาขนาด 0.40×0.80 เมตร

8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม

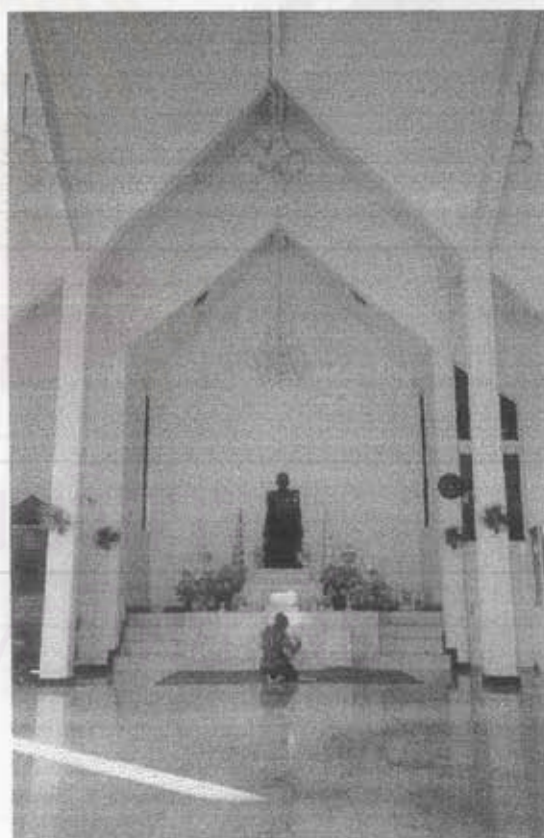
8.1. ลายหน้าจั่ว เป็นผนังฉาบปูนเรียบทาสีและเว้นช่องแสงอะลูมิเนียมกระจกติดตายรูปสามเหลี่ยมที่บริเวณด้านหน้าของอาคาร

8.2. ยอดบันลมหงควา เป็นยอดบันลมหงควาทั่วไป เรียบง่าย เติงอนขึ้นด้านบน และเชิงชายคอนกรีตเสริมเหล็กหน้ากว้าง

8.3. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร การเจาะช่องหน้าต่างและช่องแสงทางด้านหลังของอาคารเป็นช่องแนวสูงตั้ง แต่ลักษณะของหน้าต่างจะสอดแนบเข้าทางด้านบนคล้ายกับหน้าต่างของบ้านไทยภาคกลาง และมีซุ้มหน้าต่างและซุ้มประตู

9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก ทางด้านทิศใต้ของอาคารติดกับลานทางเดินและลานเอนกประสงค์ ส่วนด้านหน้าของอาคารอยู่ใกล้กับต้นไม้ใหญ่

10. การเลือกใช้สีกับอาคาร ใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลทั้งโครงการ ยกเว้นสีภายในที่เป็นสีขาวเทาทั้งผนังและพื้น(หินอ่อนสีเทา)

ภาพที่ 3.2ข- 1

พื้นที่ภายในอาคารเป็นโถง โปร่งโล่ง และมีรูปปั้นเหมือนของหลวงปู่ดุลย์ อตุโล อยู่บริเวณผนังด้านทิศตะวันตกของอาคาร

ภาพที่ 3.2ข- 2

รูปแบบสถาปัตยกรรม
ที่แตกต่างไปจากสถาปัตยกรรม
ดั้งเดิม ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์
อย่างอิสระของสถาปนิก เช่น รูป
แบบของหลังคาที่ให้ความรู้สึกพุ่ง
เชิดไปข้างหน้า คล้ายกับใบเรือ
สำเกา ซึ่งเป็นปริศนาธรรมของพุทธ
ศาสนาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล อันเป็น
เสมือนเรือที่พามวลมนุษย์ไปสู่ฝั่ง
(นิพพาน)

ภาพที่ 3.2ข- 3

ซุ้มประตูและซุ้มหน้าต่างจะมีการตกแต่งลวดลายบ้าง
แต่เป็นลวดลายที่ไม่วิจิตร หลังการมานานัก
และตัดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก

ภาพที่ 3.2ข- 4

ฐานอาคารยกสูงจากพื้นดินเดิมประมาณ 1 เมตร
และมีลวดลายบัวคว่ำและหงายชัดเจนในส่วนที่ยก
ฐานอาคารขึ้นสูง

ภาพที่ 3.2ข-5

ทัศนียภาพอาคารทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอาคารพิพิธภัณฑ์กัมมัญฐาน-อัฐิธาตุ(หลวงปู่ศุขย์ อตุโล)

3.2-3 พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส

ที่ตั้งโครงการ วัดป่าสุทธาวาส ที่ตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สถาปนิก นางไฉศิริ ตันศิริ และนายสันติ ชยสมบัติ

(สถาปนิกกองออกแบบ กระทรวงสาธารณสุข)

งานตกแต่งกระเบื้องดินเผาภายในและภายนอกอาคาร รศ.ดร. วิโรฒ ศรีสุโร

สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2523

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เป็นรูปแบบอาคารหลังเดียว โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น ตัวอาคารหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีทางเข้าด้านหน้าเป็นช่องบันไดใหญ่ และด้านหลังเป็นช่องบันไดเล็กสองช่อง ตำแหน่งที่ตั้งโครงการตั้งอยู่บนลานโล่งทางฝั่งทิศใต้ของโบสถ์

การออกแบบสถาปนิกได้ประยุกต์รูปแบบอาคารที่พัฒนามาจากศาลาเอนกประสงค์ของวัดป่า (ซึ่งเป็นสถานที่ที่พระอริยสงฆ์ใช้ร่วมกับลูกศิษย์ และฆราวาสเป็นประจำ ไม่ว่าในการประกอบกิจของสงฆ์ สั่งสอนศิษยานุศิษย์ และประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ของวัดอรัญวาสี หรือวัดป่า)

ภายในอาคารเป็นโถง โป่งโถง และรูปปั้นจำลองของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต อยู่ที่บริเวณทางฝั่งทิศตะวันตกของอาคาร นอกจากนั้นบริเวณช่องหน้าต่างภายในของอาคารยังเป็นที่จัดเก็บและแสดงอัฐิชีวประวัติ เครื่องอัฐบริวารต่าง ๆ ของพระอาจารย์อีกด้วย

2) การวิเคราะห์ลักษณะทางภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเชื่อตรง ชงน ไป่งโส ตรงไปตรงมาและมีสี่จจะ

— ลักษณะของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนง่าย ไม่ซับซ้อน ตามแนวคิดการออกแบบที่พัฒนามาจากรูปแบบของศาลาเอนกประสงค์ในวัดป่า กอปรกับรูปแบบของอาคารที่เปิดโล่ง ไม่ปิดบังซ่อนเร้น อันแสดงถึงความบริสุทธิ์ ไป่งโส และตรงไปตรงมาของอาคารอีกด้วย

— โครงสร้างของอาคารเรียบง่าย เชื่อตรง ไม่ซับซ้อนและใช้ให้เห็นโครงสร้างของอาคาร สืบเนื่องจากการออกแบบเสาถอยที่ออกมาทับชายคาที่ยื่นยาวของหลังคา คล้ายกับรูปแบบของสิมอีสาน ที่มีเสาถอยมารับหลังคาปีกนกที่ยื่นยาวของชายคา

— การเลือกใช้วัสดุอย่างมีสี่จจะ โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาและไมเสก อันแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้

— การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลและเทาดำ ทำให้อาคารสื่อถึงความสงบ เรียบง่าย ขรึม และสุวม

2. ลักษณะถ่อมคน ไมใหญ่โต ใช้อวดอิทธิพล

— เนื่องจากลักษณะของหลังคาที่กดค่อม ฝืนใหญ่ และยื่นชายคายาวทำให้อาคารดูเตี้ยแค้ ซึ่งเป็นลักษณะของอาคารที่แสดงถึงความถ่อมตน ไม่ใช้อวด สอดคล้องกับลักษณะนิสัยของคนท้องถิ่นอีสาน

3. ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพททอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม

— ไม่มีเครื่องประดับตกแต่งทางสถาปัตยกรรมที่เกิดจำเป็น โดยเฉพาะองค์ประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาทั่วไป เช่น ไม่มีลักษณะของช่อฟ้า ใบระกา และค้ำยัน (เพราะการใช้เสารับชายคาที่ยื่นยาวของหลังคาแทนการใช้ค้ำยัน)

— ในส่วนของซุ้มประตูและซุ้มหน้าต่างไม่มีการตกแต่งลวดลาย หากแต่คงสัดส่วนเค้าโครง รูปทรงของซุ้มประตูและหน้าต่างของสถาปัตยกรรมดั้งเดิมเอาไว้ ในรูปแบบของการเจาะช่องเปิดปลายลอบแหลมลิ่มเข้าหากันคล้ายกับรูปแบบของช่องหน้าต่างมีซุ้ม

— ทวระเบียงเป็นแผงทึบเชิงสอมเข้าหาอาคาร คล้ายกับลักษณะลวดลายของใบกคว่ำใบกหงาย (บัวคว่ำบัวหงาย) ของเขวขันสิมอีสาน อันเป็นรูปแบบของลวดลายประดับตกแต่งอาคารที่มีความเรียบง่าย

4. ลักษณะบึกบึน แข็งแรง และมีพลัง

— เกิดจากขนาดของมินหลังคาขนาดใหญ่ไม่มีการซ่อนชั้นหลังคา นอกจากนั้นขนาดของชายคาและสันหน้าจั่วที่มีขนาดใหญ่ กอปรกับการตีฝ้าเพดานภายนอกอยู่ระดับเดียวกับท้องเรียงชายทำให้หลังคาวิ้งหนัก และบึกบึน

— การเจาะช่องหน้าต่างมีช่องโแสงและช่องเปิดไม่มากนัก ทั้งยังมีขนาดเล็กโดยเฉพาะในแนวสูงตั้ง ทำให้ขนาดของผนังอาคารเกิดเป็นแผงที่ขนาดใหญ่

— การยกขอบของราวระเบียงสูง และที่ครอบทั้งอาคาร

5. ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด ก่อสร้างที่คิด ก่อสร้างจะทำและก่อสร้างแสดงออกของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

— เป็นการผสมผสานรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิมกับความคิดสร้างสรรค์ของสถาปนิกอย่างอิสระ เช่น พัฒนารูปแบบอาคารมาจากศาลาเอนกประสงค์ของวัดป่าดั้งเดิม โดยเป็นการปรุงใหม่และคิดใหม่ ก่อปรกับการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงทำให้รูปแบบของอาคารแตกต่างไปจากรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย(อิสาน)ประเพณีดั้งเดิม

2.2) ลักษณะอิสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร เป็นรูปแบบอาคารเดี่ยว ลักษณะผังเป็นรูปหกเหลี่ยมมีระเบียงทางเดินรอบอาคาร และอาคารได้หันด้านสกัดไปทางทิศตะวันออก - ตก

2. หลังคา เป็นรูปแบบหลังคาจั่วคลุมอาคารเป็นรูปหกเหลี่ยมตามผังอาคาร โดยจะยื่นยอดสันจั่วหลังคาที่บริเวณนอกโถงออกยาวมากกว่าปลายของสันจั่ว

3. การซ้อนชั้นหลังคา ไม่มีการซ้อนชั้นของหลังคาเป็นหลังคาจั่วผืนเดียว ซึ่งเป็นรูปแบบของหลังคาที่นิยมใช้ในอาคารทางพุทธศาสนาของอิสาน

4. การขึ้นราคา ชายคายื่นยาวคลุมทั้งอาคารลักษณะทรงหลังคาจั่วผืนเตี้ยแค้ และใช้เสาถอยกลมรับชายคาในส่วนที่ยื่นยาวของชายคา

5. ความชันของหลังคา หลังคาไม่ชันมาก โดยเอียงเป็นมุมประมาณ 30 องศา

6. ฐานอาคาร ยกพื้นอาคารลอยต่ำสูงประมาณ 1 เมตรจากพื้นดิน และราวระเบียงทางเดินรอบอาคารทำเป็นทรงทึบเชิงสอดเข้าหากันในรูปแบบของทรงบัวหนายเรียบง่าย

7. การเลือกใช้วัสดุ

— ผนังอาคารก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี

— พื้นอาคารภายนอกอาคารปูกระเบื้องสีน้ำตาลไม่ยาแนว ภายในอาคารปูด้วยหินแกรนิตสีดำผิวมันเรียบ

— ใช้กระเบื้องดินเผาต้านเกวียนตกแต่งและแสดงเรื่องราวอัตชีวประวัติของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต โดยประดับอยู่บริเวณซุ้มทางเข้าด้านหน้าอาคาร ละผนังภายในอาคารทางด้านทิศตะวันตก

— ใช้โมเสกสีน้ำตาลประดับตกแต่งเสาถอยภายนอก ราวบันได ราวระเบียง และซุ้มหน้าต่างนอกภายนอก

8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม
- 8.1. บันลมหลังคาเป็นยอดบันลมลักษณะทั่วไป เรียบง่าย ไม่ประดับตกแต่ง
- 8.2. หน้าต่างและการเจาะช่องแสงของอาคาร ชูมหน้าต่างภายนอกเป็นชูมหลอกยื่นออกมาจากผนัง เพื่อให้เกิดพื้นที่สำหรับเก็บของภายในอาคารคล้ายทรงชูมหน้าต่างโบสถ์ที่เรียบง่าย แต่จะมีการเจาะช่องหน้าต่างจริงที่บริเวณด้านข้างของชูมหน้าต่างหลอกเป็นช่องแนวสูงตั้ง
- ส่วนการเจาะช่องแสงของอาคารจะมีการเจาะเป็นช่องแสงติดตายที่ผนังข้างทางด้านหลังของอาคารในลักษณะช่องเกล็ดแนวสูงตั้ง เพื่อให้แสงสว่างสอดเข้าบริเวณด้านข้างของรูปปั้นจำลองพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต
9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก ตัวอาคารอยู่ใกล้กับต้นไม้โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก และใกล้กับลานโล่งเอนกประสงค์บริเวณด้านหน้าโครงการ
10. การเลือกใช้สีกับอาคาร เลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลทั้งโครงการโดยเฉพาะสีจากกระเบื้องดินเผาตามเกวียน กระเบื้องปูพื้น และจากโมเสก ทาสีขาวเทาที่ผนังอาคารที่อธิฐานบูน และสีดำจากพื้นหินแกรนิตภายในอาคาร
11. บัจฉิประกอบเพิ่มเติมต่างๆ ของสถาปัตยกรรม
- บันไดคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยรับบันไดทำเป็นแผ่นเว้นช่องโปร่งโล่ง เลียนแบบบันไดโครงสร้างไม้

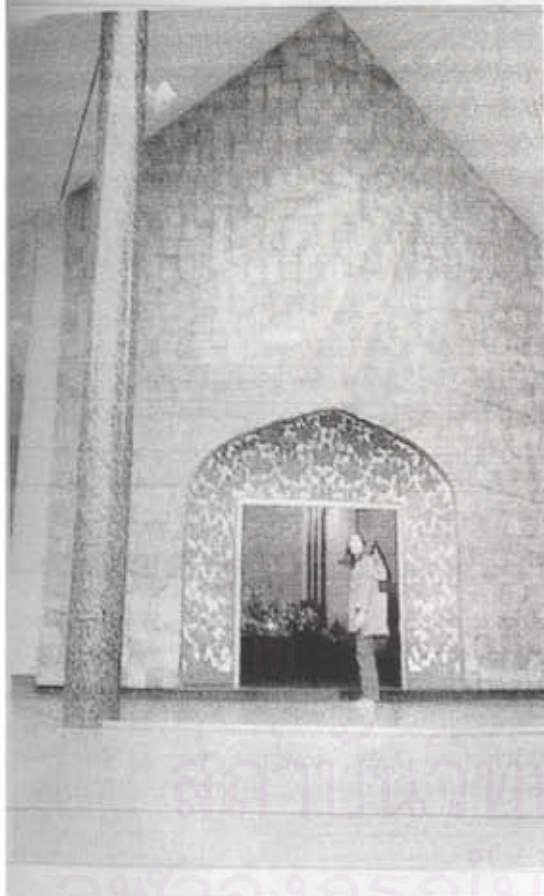
ภาพที่ 3.2ค-1

ภายในอาคารเป็นโถง โปร่งโล่ง และมีรูปปั้นเหมือนของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ประดิษฐานอยู่ที่บริเวณทางฝั่งทิศตะวันตกของอาคาร นอกจากนั้น บริเวณช่องผนังภายในของอาคารยังเป็นที่จัดเก็บ และแสดงอัตชีวประวัติ เครื่องอัฐบริขารต่าง ๆ ของพระอาจารย์อีกด้วย

ภาพที่ 3.2ค- 2

รูปแบบอาคารที่พัฒนามาจาก
ศาลาเอนกประสงค์ในวัดป่า

ภาพที่ 3.2ค- 3

ใช้กระเบื้องดินเผาทำหน้ากระเบื้อง ใช้ตกแต่งและแสดงเรื่องราวชีวิตประวัติของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต โดยประดับอยู่บริเวณซุ้มทางเข้าด้านหน้าอาคาร และผนังภายในอาคารทางด้านทิศตะวันตก

ภาพที่ 3.2ค- 4

บันไดคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยชั้นบันไดทำเป็นแผ่น
เห็นช่องโป่งโผล่ เส้นขอบบันไดโครงสร้างไม้

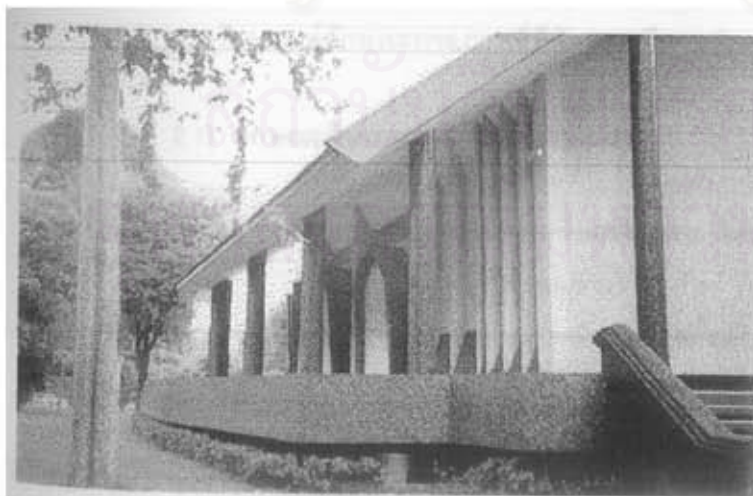
ภาพที่ 3.2ค-5

หลังคาที่กอดค้อม ผนังใหญ่
และยื่นชายคายาว ทำให้อาคารดู
เดี่ยวแฉ่ ซึ่งเป็นลักษณะของอาคารที่
แสดงถึงความต่อมตน ไม่ใช้อวด
ตลอดคล้องกับลักษณะนิสัยของคน
ท้องถิ่นอีสาน

ภาพที่ 3.2ค-6

ทัศนียภาพทางด้านทิศตะวันตก -
ออกเฉียงใต้

ภาพที่ 3.2ค-7

ยกพื้นอาคารลอยต่ำ
สูงประมาณ 1 เมตรจากพื้นดิน และ
ราวระเบียงทางเดินรอบอาคารทำ
เป็นทรงทึบสอดเฉียงเข้าหาอาคาร
ลักษณะเรียบง่าย

3.2-4 โบสถ์วัดศาลาลอย

ที่ตั้งโครงการ วัดศาลาลอย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถาปนิก รศ.ดร. วิโรฒ ศรีสุโร
สร้างแล้วเสร็จ พ.ศ. 2516

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

โบสถ์วัดศาลาลอย โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น ตัวอาคารและทางเข้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก मुखทางเข้าด้านหน้าไม่มีผนังลักษณะโปร่งโล่ง พื้นอาคารภายนอกยกกลานอุโบสถคอนกรีตเสริมเหล็กลอยขึ้นสูงโดยรอบอาคาร พร้อมกำแพงแก้วประดับด้วยคอนกรีตหล่อสำเร็จรูปใบเสมา (เป็นสัญลักษณ์ของเมืองเสมาเดิม ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ของนครราชสีมา)

การออกแบบสถาปนิกมีแนวความคิด โดยให้เกดราแทนพระอุโบสถ และใช้สระน้ำด้านหน้าอาคารแทนเขตวิสุทธิเขตสีมา (ซึ่งการอาศัยน้ำกำหนดเขตดังกล่าว เป็นคติความเชื่อดั้งเดิมของลัทธิศาสนาประเภทลัทธิเต๋า) ก่อปรกับรูปแบบสถาปัตยกรรมเมืองโคราช ซึ่งไม่เหมือนกับสถาปัตยกรรมพื้นที่อื่นในจังหวัดอื่น ๆ เพราะโคราชเป็นเมืองหน้าด่านของอยุธยา จึงออกแบบให้พระอุโบสถมีฐานอันในรูปแบบของฐานสำภาแบบอยุธยา และมีความเป็นโคราชด้วยลายละเอียด และรสชาติของโคราช

พื้นที่ภายในอาคารเป็นโถง โปร่งโล่ง และมีรูปปั้นพระประธานพระพุทธรูปยืนปางเสด็จจากดาวดึงส์ ประทับ ณ ประตูเมืองสังกัสคร ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชได้ทรงถวายพระนามพระประธานว่า "พระพุทธประพัฒน์สุนทรธรรมพิศาลศาลาลอยพินิตนวิสุทธิมุนินทร์"

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเชื่อตรง สงบ โปร่งใส ตรงไปตรงมาและมีใจจะ
 - รูปแบบของพื้นที่ใช้สอยภายในเป็นโถง และโปร่งโล่ง ตามแนวความคิดการออกแบบที่พัฒนามาจากรูปแบบของลัทธิเต๋า โดยเฉพาะคติความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับลัทธิเต๋า ลัทธิเต๋า
 - โครงสร้างของอาคารเรียบง่าย เชื่อตรง ไม่ซับซ้อน และโชว์ให้เห็นโครงสร้างของอาคาร

— การเลือกใช้วัสดุอย่างมีสำนึก และสีที่เป็นธรรมชาติของเนื้อวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาต้านเกวียนและหินลูกมังกรอนเม็ดล้าง ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้

— การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลและเทาดำ ทำให้อาคารสื่อถึงความสงบ เย็นสบาย ร่ม และสุขุม

2. ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เป็นลวดลายเชิด “แต่งทอหอบปากหอบคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องกับของสถาปัตยกรรม

— การลดทอนลายละเอียดของเครื่องประดับตกแต่งทางสถาปัตยกรรมลงให้เรียบง่ายและไม่วิจิตรอลังการ โดยเฉพาะองค์ประกอบตกแต่งศิลปะสถาปัตยกรรมของอาคารทางพุทธศาสนาทั่วไป เช่น รูปแบบของช่อฟ้า ใบระกาและแฉกรัน(แฉกรัน) ส่วนฐานของอาคาร ทั้งนี้ รูปแบบของซุ้มประตูและซุ้มหน้าต่างที่ไม่มีกรตกแต่งประดับประดา หากแต่คงสัดส่วน เค็ดโครง รูปทรงของซุ้มประตูและหน้าต่างของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาดั้งเดิมเอาไว้

3. ลักษณะปีกปิ่น แข็งแรง และมีพลัง

— รูปแบบสัดส่วนของอาคารที่มีขนาดความหนาส่วนบนน้อยกว่าความหนาของส่วนล่างอาคาร ผนังและเสาตอมลัมแบนเข้าหากัน ทำให้อาคารดูมั่นคง และแข็งแรง

4. ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด ก้าวที่จะคิด ก้าวที่จะทำและกล้าแสดงออกของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

— เป็นการนำความคิดความเชื่อดั้งเดิม และปรีชาธรรมในพุทธศาสนาพร้อมกับความคิดสร้างสรรค์ของสถาปนิกอย่างอิสระ เช่น การให้มณฑปแทนพระอุโบสถ และใช้ตระนำด้านหน้าอาคารแทนเขตวิสุทธิเขตสีมา โดยเป็นการปฏิรูปใหม่และคิดใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรม กอปรกับการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงทำให้รูปแบบของอาคารแตกต่างไปจากรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย(อีสาน)ประเพณีดั้งเดิม

— การนำรูปแบบของโอบเสมา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเมืองเก่าของจังหวัดนครราชสีมา โดยประยุกต์ใช้ประดับที่บริเวณระเบียงแก้วโดยรอบอาคาร

— ประยุกต์รูปแบบของนิมิต (ซึ่งเป็นตัวกำหนดขนาดพื้นที่ของสีมา หรือสีมา)ใหม่เป็นรูปแบบเสมาสามแฉก

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

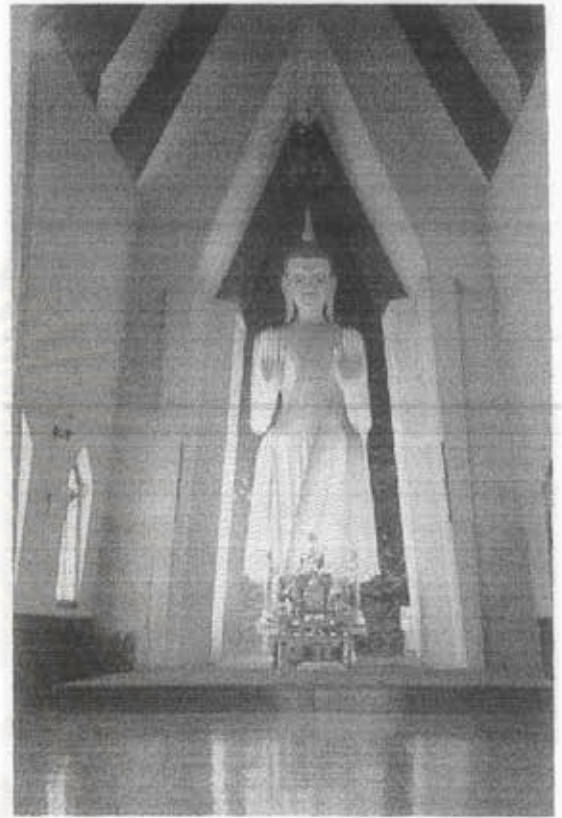
1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร รูปแบบอาคารเดี่ยวมีมุขทางเข้าด้านหน้า ลักษณะโปร่งโล่ง มีอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีลานอุโบสถยกยกระดับขึ้นสองชั้นล้อมอาคารโดยรอบ และอาคารได้หันด้านสกัดไปทางทิศตะวันออก - ตก

2. หลังคาเป็นรูปแบบหลังคาจั่วโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มุงด้วยกระเบื้องดินเผา

3. การขึ้นชั้นหลังคา หลังคาชั้นหนึ่งชั้น และลดมุขหลังคาหน้า - หลัง
4. การขึ้นชายคา ยื่นชายคาล้น หากเปรียบเทียบกับขนาดสัดส่วนของอาคาร
5. ความชันของหลังคา เนื่องจากหลังคามีการขึ้นชั้นหนึ่งชั้น ทำให้หลังคาแต่ละระดับเอียงเป็นมุมแตกต่างกัน กล่าวคือ จั่วหลังคาจะชันมาก ในขณะที่ส่วนชั้นบนจะชันน้อยกว่า และหลังคาเซ็ดขึ้นคล้ายใบเรือสำเภา
6. ฐานอาคาร ยกระดับฐานอาคารออกเป็นลงส่วน คือ ยกพื้นชั้นระเบียงแก้วลอยต่ำสูงประมาณ 0.80 เมตร และยกฐานอาคารรูปแบบที่บตันสูงจากพื้นระเบียงแก้วประมาณ 1.00 เมตร
7. การเลือกใช้วัสดุ
 - ก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสีที่บริเวณผนังภายในและภายนอกอาคาร
 - กระเบื้องดินเผาต้านเกวียนและสลักปูนดำ ใช้ประดับตกแต่งที่ผนังหน้าโสตที่เป็นภาพพุทธประวัติปางมัจจิมาร ส่วนผนังด้านหลังของอาคารเป็นภาพพุทธประวัติปางเสด็จจากดาวดึงส์ และใช้กระเบื้องดินเผาบุบริเวณหลังคา เจริงชาย ปูพื้นบันได และมุขหน้าอาคาร
 - ลูกกรงเม็ดร่อนทำอย่างหินล้างปูที่เสาดอาคาร ล้นหน้าจั่ว และลานภายนอกอาคาร
 - บานประตูโสตที่ทองแดงบุหน้าบานด้านภาพมหาชาติเวสรินทรชาดก (13 กัณฑ์)
8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม
 - 8.1. ขอบบันลมหหลังคาเป็นการประยุกต์ "โหลง" อันเป็นรูปแบบยอดช่อฟ้าของลิมอิลานมาพัฒนาใช้ใหม่
 - 8.2. หน้าต่างและการเจาะช่องแสงของอาคาร หน้าต่างกระจกตัดแสงกรอบอะลูมิเนียม ชุ่มหน้าต่างเป็นรูปแบบชุ่มหน้าต่างโสตที่คงไว้เฉพาะเค้าโครง เรียบง่าย โดยเป็นช่องแนวสูงตั้งส่วนบนลอบเข้าหากันเป็นรูปสามเหลี่ยม ส่วนการเจาะช่องแสงของอาคารเจาะเป็นช่องแสงติดตายที่ผนังข้างทางด้านหลังของอาคารในรูปแบบช่องเกล็ดแนวสูงตั้ง เพื่อให้แสงลาดเข้าบริเวณด้านข้างของพระประธาน
9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก อาคารสัมพันธ์กับน้ำตามคติความเชื่อดั้งเดิมของลิมน้ำ
10. การเลือกใช้สีกับอาคาร เลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลทั้งโครงการ โดยเฉพาะสีที่เกิดจากเนื้อวัสดุ เช่น กระเบื้องดินเผาต้านเกวียน หินลูกกรงเม็ดล้าง กระเบื้องปูพื้นและหลังคา และทาสีขาวเทาที่ผนังอาคารก่ออิฐฉาบปูน
11. บัจฉีประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรม
 - บันไดคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยชั้นบันไดทำเป็นแผ่นเว้นช่องโปร่งโล่ง เลียนแบบบันไดโครงสร้างไม้

ภาพที่ 3.2๔- 1

พื้นที่ภายในอาคารเป็นโถง โปร่งโล่ง และมีรูปปั้นพระประธาน พระพุทธรูปยืนปางเสด็จจากดาวดึงส์ ประทับ ณ ประตูเมืองสังกัสสนคร ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชได้ทรงถวายพระนามพระประธานว่า "พระพุทธประพัฒน์สุนทรธรรมพิศาลศาลาลอยพิฆาณวรสันติสุขมุณีนทร์"

ภาพที่ 3.2๔- 2

แนวคิดในการออกแบบ ให้เกิดวาทนพระอุโบสถ และใช้ระแนงด้านหน้าอาคารแทนเขตวิสุทธิ-เขตสีมา

ภาพที่ 3.2๔- 3

ทัศนียภาพอาคารทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้

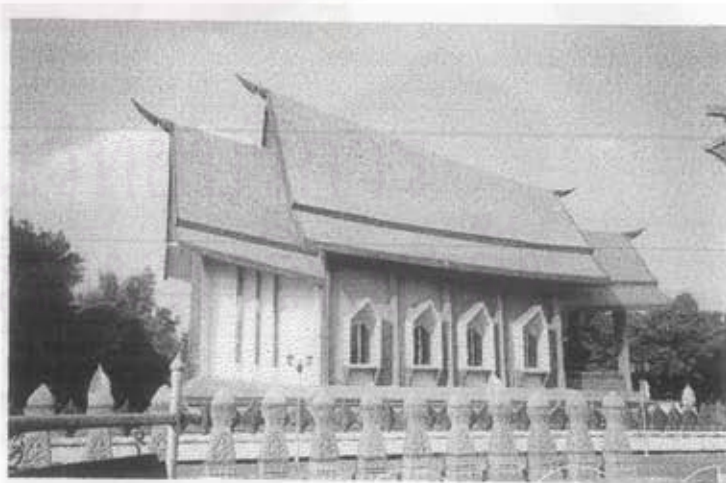

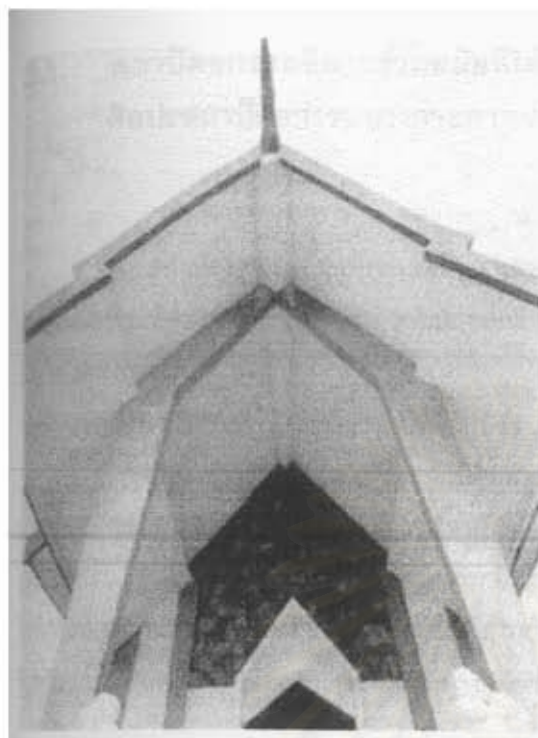
ภาพที่ 3.2๔- 4

ทัศนียภาพอาคารทางด้านทิศตะวันออก

ภาพที่ 3.2๔- 5

การลดทอนลายละเอียดของเครื่องประดับตกแต่งศิลปะสถาปัตยกรรมลงให้เรียบง่าย และไม่วิจิตรอลังการ

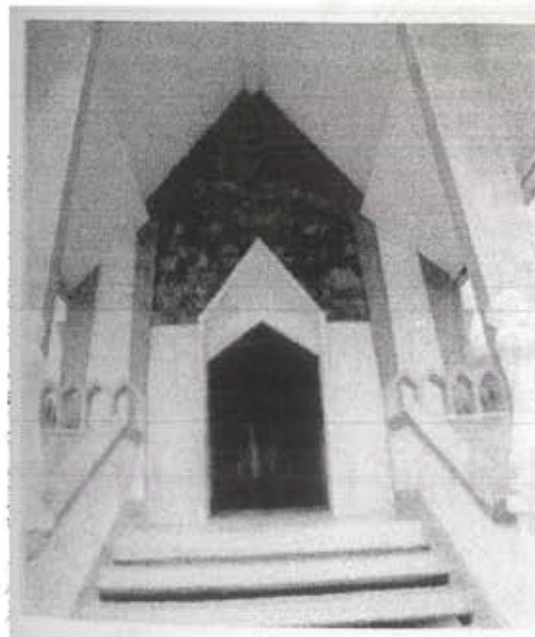
ภาพที่ 3.2ง-6

สัดส่วนของอาคารที่มีขนาดความหนาส่วนบนน้อยกว่าความหนาของส่วนล่าง ผนังและเสาสอดสั้มนั่นเข้าหากภายใน ทำให้อาคารดูมั่นคง และแข็งแรง

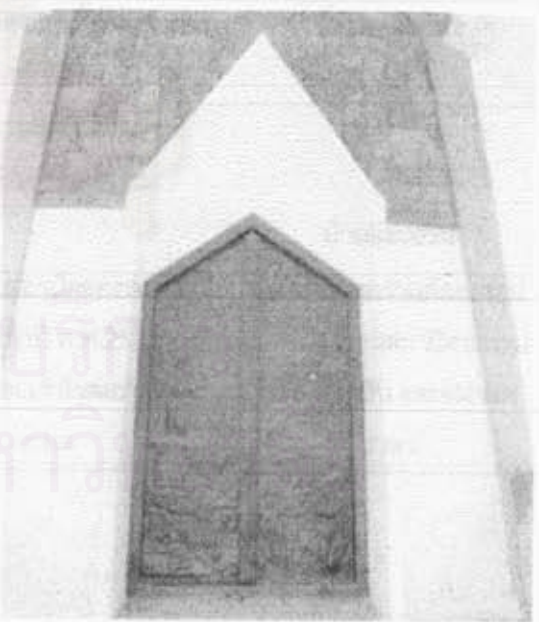
ภาพที่ 3.2ง-7

โคกขามเป็นเมืองหน้าด่านของอยุธยา จึงออกแบบให้พระอุโบสถมีฐานอันเป็นฐานสำภาแบบอยุธยา

ภาพที่ 3.2ง-8

ถูกขังเม็ดร่อนทำอย่างหินล้างรูปที่เสาอาคาร สันหน้าจั่ว และฐานภายนอกอาคาร

ภาพที่ 3.2ง-9

บานประตูโบสถ์ทองแดงตุนรณตำภูนตำภาพมหาชาติเวศวิทรชาดก (13 กัณฑ์)

3.3 สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของเรือนอีสาน

สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่นำเอาเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของเรือนอีสานมาพัฒนาใช้ เช่น รูปแบบของเรือนอีสานประเภทต่าง ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้จากเรือนอีสานประเด็นต่าง ๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ พบว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของเรือนอีสานนั้น มีการพัฒนาใช้ในอาคารหลายประเภท เช่น อาคารสาธารณะ อาคารสถาบันการศึกษา อาคารทางราชการ ร้านอาหาร โรงแรม และอาคารบ้านพักอาศัยทั่วไป ทั้งนี้ เพราะรูปแบบของเรือนอีสานนั้นเป็นที่คุ้นเคย และรู้จักของบุคคลโดยทั่วไปแล้ว ยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตจิตวิญญาณชาวอีสาน และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์อีกด้วย

ตารางที่ 3.3 รายชื่ออาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของเรือนอีสาน

โครงการ	รางวัล หรือสอดคล้องกับประเด็นสาระ ที่ต้องการจะศึกษา	หนังสือ หรือวารสาร ที่พิมพ์เผยแพร่
- โครงการ สวนอาหารพรรษา	รูปแบบอาคารสัมพันธ์กับสาระ และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	-
- โครงการ บ้านสวนทอรุ่ง	-	บ้านและสวน
- โครงการ สำนักงานชลประทานที่ 4	รางวัลชมเชยสถาปัตยกรรมไทย สมัยใหม่ ประจำปี พ.ศ.2533 ของ มูลนิธิหม่อมเจ้าโศภณยากร วรวรรณ	พัฒนาแนวความคิดและรูปแบบ ของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต อาษา

3.3-1 สวนอาหารพรรษา

ที่ตั้งโครงการ ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถาปนิก รศ.ธิตี เสงษ์รัมย์
สร้างแล้วเสร็จราว พ.ศ. 2530

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

สวนอาหารธรรมชาติเป็นกลุ่มอาคาร 3 หลัง โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ด้านหน้าโครงการหันไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ โดยอาคารหลังแรกเป็นอาคารชั้นเดียว ประกอบด้วย โถงทางเข้า เคาน์เตอร์ ห้องผู้จัดการ และพื้นที่สำหรับประทานอาหาร อาคารหลังที่สองเป็นอาคารชั้นเดียว อยู่ทางทิศตะวันออกของอาคารหลังแรกเป็นห้องครัว และบริเวณล้างภาชนะ ส่วนอาคารหลังที่สามเป็นอาคารสองชั้นอยู่ด้านหลังของโครงการ ประกอบด้วย ห้องจัดเลี้ยง บริเวณที่อาบน้ำ(ก่อนลงสระว่ายน้ำ) และห้องสุขา

นอกจากนี้ภายในโครงการยังประกอบด้วย ลานจอดรถอยู่หน้าโครงการ และสระว่ายน้ำอยู่ด้านหลังอาคารจัดเลี้ยง

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. **ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน สงบ โปร่งใส ตรงไปตรงมาและมีอิสระ**
 - รูปแบบของอาคารเปิดโปร่งโล่ง ชัดเจนถึงความโปร่งโล่งตรงไปตรงมาของอาคาร
 - การเลือกใช้วัสดุอย่างมีอิสระ และสีที่เป็นธรรมชาติของเนื้อวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผา ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น และแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้
 - การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลและเทาดำ ทำให้อาคารสื่อถึงความสงบ เย็น สดชื่น และสุขุม

2. **ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ**
 - การเปิดโล่งของอาคารหลังแรก การยกใต้ถุนอาคารห้องประชุม การยกพื้นสูงและมีระเบียงภายนอกอาคารได้ทำให้ลม แสงแดด สามารถสาดส่องและลอดผ่านเข้ามาได้ในบางส่วน และบางช่วงเวลา ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มาใช้สอยอาคารสามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติได้

นอกจากนั้นลักษณะของการมีระเบียงภายนอกอาคารยังเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบัน เช่น การพักผ่อนพบปะสังสรรค์กันในวงเย็น และสื่อถึงลักษณะการใช้ชีวิตกลางแจ้งของสังคมชาวอีสานได้อีกด้วย

3. **ลักษณะอ่อนน้อม ไม่ใหญ่โต ใช้อวดอิทธิพล**
 - เนื่องจากรูปแบบของหลังคาที่ก่อกำเนิดขึ้น มีหลังคาขนาดใหญ่ และยื่นชายคายาวปกคลุมทั้งอาคารทำให้อาคารดูน้อมต่ำ เตี้ยแผ่ ซึ่งรูปแบบของอาคารดังกล่าว เป็นลักษณะของอาคารที่แสดงถึงความอ่อนน้อม ไม่ใช้อวดอิทธิพลต่อผู้มาใช้สอยอาคารและธรรมชาติแวดล้อมภายนอก

4. **ลักษณะเรือนง่าย สมตะ ไม่ทรุหยา ไม่เน้นฉาอะเจียด "แต่งพอนอมปากหอมคอ"** หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องแก่นของสถาปัตยกรรม
 - เลือกใช้องค์ประกอบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยเฉพาะรูปแบบขององค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของเรือนอีสานมาประยุกต์ใช้กับอาคารสมัยใหม่ได้อย่างพอเหมาะและเพียงพอ เช่น การตกแต่งหน้าจั่วด้วยลายตะวัน การประดับยอดจั่วหลังคาด้วยปั้นลม
 - แนวทางการออกแบบอาคารที่เน้นความประหยัด ซึ่งแสดงถึงความสมถะในสถาปัตยกรรม
5. **ลักษณะบิกปิ่น แฉียงแรง และมีพั้ง**
 - เกิดจากขนาดของผืนหลังคาขนาดใหญ่ และการยื่นชายคายาวในลักษณะของการกดทับพื้นที่ใช้สอยใต้หลังคา ซึ่งทำให้อาคารดูหนักทึบ บิกปิ่นและแฉียงแรง

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. **การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร** เป็นกลุ่มอาคารแต่ละหลังถูกเชื่อมด้วยช่องทางเดินมีหลังคาคลุมและระเบียงภายนอกของอาคาร รูปแบบการจัดผังอาคารทั้งสามหลังวางเป็นรูปตัวยูโอบล้อมสนามเด็กเล่นและสวนหย่อม และอาคารได้หันด้านสกัดของอาคารไปทางทิศตะวันออก - ตก
2. **หลังคา** รูปแบบหลังคาปั้นหย่าพร้อมจั่วเล็กด้านบน และมีหลังคาจั่วยื่นออกมาจับเป็นมุขที่บริเวณทางเข้าด้านหน้า หลังคาโครงเหล็ก (truss) มุงด้วยกระเบื้องซีแพคโมเนียสีน้ำตาลเข้ม
3. **การซ้อนชั้นของหลังคา** เป็นรูปแบบของการลดชั้นหลังคา แต่เป็นการลดชั้นของหลังคาปั้นหย่ากับหลังจั่วซึ่งวางซ้อนทับอยู่ด้านบน
4. **การยื่นชายคา** ยื่นชายคายาวประมาณ 1.50 เมตร
5. **ความชันของหลังคา** จะชันไม่มากนักเฉียงเป็นมุมประมาณ 30 องศา
6. **ฐานอาคาร** ตัวอาคารวางบนเนินดินและยกพื้นที่สูง 0.60 เมตร นอกจากนั้นระหว่างอาคารมีการยกพื้นและลดระดับของพื้นที่ใช้สอยที่แตกต่างกัน
7. **การเลือกใช้วัสดุ**
 - ผืนอาคารก่ออิฐโชว์แนว ปูด้วยกระเบื้องดินเผาเคลือบมัน และก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสีตีเส้นแนวนอนทุก ๆ 0.40 เมตร
 - พื้นอาคารปูกระเบื้องเซรามิค หินขัด และกรวดทรายล้าง
8. **องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม**
 - 8.1. ลายหน้าจั่ว เป็นลายตะวัน (พระอาทิตย์) และประดับลูกฟักไม้ใต้ลายหน้าจั่ว
 - 8.2. ยอดปั้นลม(แป้นลม)หลังคาเป็นไม้แกะสลักลวดลายอีสานดั้งเดิมแปะติดบนยอดของสันจั่วหลังคา

8.3. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคารเป็นการเจาะช่องเปิดขนาดเล็กในลักษณะของการเจาะช่องระบายอาคารที่ระดับเหนือทับหลังของประตูและหน้าต่าง สลับกับการเลือกใช้บล็อกคอนกรีตช่องเกิดค้ำสำเร็จรูป

9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก ตัวอาคารสัมพันธ์กับต้นไม้ใหญ่ใกล้อาคาร และประดับด้วยซุ้มต้นไม้เลื้อยที่บริเวณด้านหน้าและด้านข้างของอาคาร ทั้งนี้ การวางผังอาคารทั้งสามหลังวางโอบล้อมสวนหย่อม ลานโล่งเอนกประสงค์(ลานคอนกรีต) และสนามเด็กเล่น

10. การเลือกใช้สีกับอาคาร ใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่

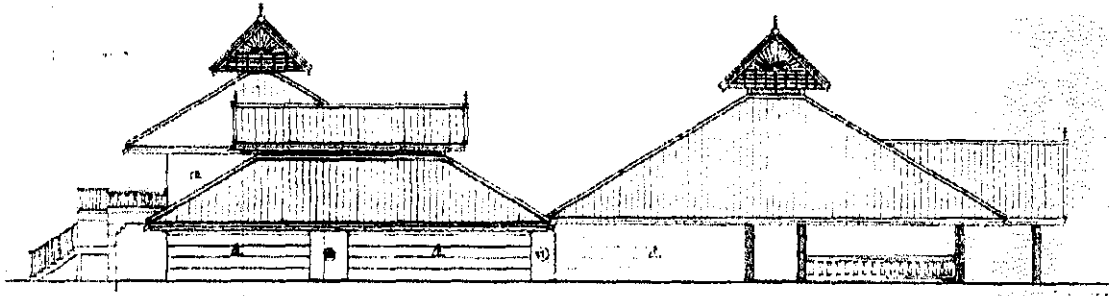
ภาพที่ 3.3ก- 1

รูปแบบของหลังคาที่กอดค้อมเตี้ย มีนหลังคาขนาดใหญ่และยื่นชายคายาวปกคลุมอาคารทำให้อาคารดูโน้มต่ำ เตี้ยแค้ ซึ่งเป็นลักษณะของอาคารที่แสดงถึงความด้อมตน ไม่โอ้อวดอิทธิพลต่อผู้มาใช้สอยอาคาร และธรรมชาติแวดล้อมภายนอก

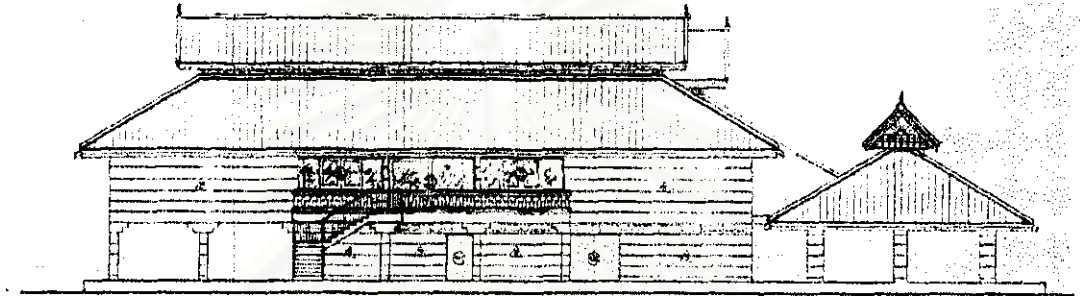

ภาพที่ 3.3ก- 2

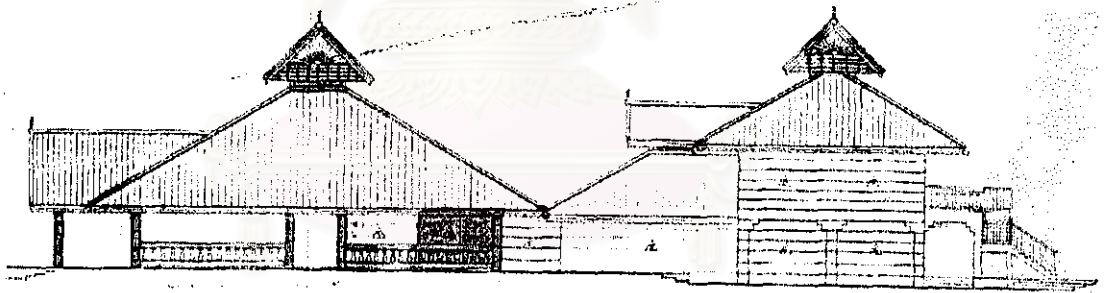
รูปแบบของอาคารโปร่งเปิดโล่ง โดยเฉพาะเมื่อเข้าไปในบริเวณโถงต้อนรับที่ยกพื้นอาคารสูง จะสามารถมองเห็นพื้นที่ใช้สอยส่วนใหญ่ของอาคารได้โดยรอบ ซึ่งแสดงถึงความโปร่งโล่ง ตรงไปตรงมาของอาคาร

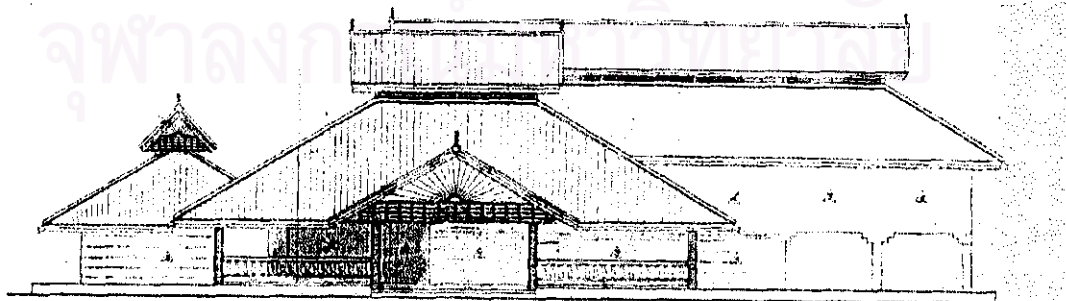
ภาพที่ 3.3ก-3 รูปอาคารทางด้านทิศตะวันออก

ภาพที่ 3.3ก-4 รูปอาคารทางด้านทิศใต้

ภาพที่ 3.3ก-5 รูปอาคารทางด้านทิศตะวันตก

ภาพที่ 3.3ก-6 รูปอาคารทางด้านทิศเหนือ

3.3-2 บ้านสวนทอรุ่ง

ที่ตั้งโครงการ บ้านโนนม่วง ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น
สถาปนิก ผศ. ดร. ธาดา สิทธิธรรม

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

บ้านสวนทอรุ่งเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรร ประกอบด้วยบ้านสองรูปแบบ ในแต่ละแบบเป็นอาคาร โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น โดยแบบแรกประกอบด้วยอาคารสองหลัง คือ บ้าน และศาลาไปรงโถงซึ่งใช้สำหรับจอดรถหน้าบ้าน รูปแบบบ้านมีมุขหน้าบ้านสองมุข คือ มุขทางเข้าหลักหลังคาทรงจั่ว ไขว้เสากลมลอยข้างละคู่ และมุขในส่วนของห้องนอนใหญ่ชั้นสองกับห้องรับแขกด้านข้างเป็นหลังคาทรงมนิลา(บรานอร์) และมีการช้อนหลังคาในรูปแบบของการลดมุขหลังคาทรงจั่ว ตัวบ้านหันหน้าทางทิศตะวันออก และแบบที่สองเป็นรูปแบบบ้านเดี่ยวมีขนาดเล็กกว่าแบบแรก มีมุขหลังคาทรงมนิลา(บรานอร์)ทางด้านหน้าเพียงมุขเดียว ไขว้เสากลมยี่สิบเหลี่ยมปูนนั่งด้วยกระเบื้องลวดลายก่ออิฐไขว้แนว ตัวอาคารหันหน้าออกทางด้านทิศเหนือ

2) การวิเคราะห์ลักษณะสภาพที่มีอิทธิพลอิสาณร่วมสมัย

2.1) อิทธิพลอิสาณร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. **ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด "แต่งทอนอมปากหอมคอ"** หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม
 - เลือกใช้รูปแบบขององค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของเรณอิสาณมาประยุกต์ใช้กับอาคารสมัยใหม่ได้อย่างพอเหมาะและเพียงพอ เช่น การตกแต่งหน้าจั่วด้วยลายตะวันตก ลายไม้ตีแนวตั้ง(ลายลายบัว) และการประดับยอดจั่วหลังคาด้วยปั้นลมไม้แกะสลักประกบติดหน้าจั่ว
 - แนวทางการออกแบบอาคารที่เน้นความประหยัด ซึ่งแสดงถึงความสมถะในสถาปัตยกรรม โดยการเลือกใช้เทคนิค-วัสดุที่หาได้ง่าย คุมค่าการลงทุน และสอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่อิสาณ
2. **ลักษณะปีกป็น แข็งแรง และมีพลัง**
 - การเลือกใช้เสาขนาดใหญ่โดยเฉพาะบริเวณทางมุขเข้าหน้าบ้าน
 - เกิดจากผืนหลังคาขนาดใหญ่ไม่ช้อนขึ้นหลังคา ยกเว้นในส่วนที่บ้านหลังเล็ก ซึ่งเป็นรูปแบบหลังคาลดมุข
 - การเจาะช่องหน้าต่าง เจาะช่องโถงไม่มาก และมีขนาดเล็ก

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร เป็นรูปแบบอาคารเดี่ยว ยกเว้นเฉพาะในบ้านหลังใหญ่ประกอบด้วยอาคารจอร์แดนขนาดเล็กอยู่หน้าบ้าน ซึ่งแยกโครงสร้างออกไปจากตัวบ้าน โดยอาคารทั้งสองถูกเชื่อมด้วยถนนทางเดินในรูปแบบลานโล่ง และการออกแบบได้พยายามหันด้านสกัดของอาคารไปทางทิศตะวันออกและตะวันตก หรือวางอาคารตามตะวัน และเจาะช่องเปิดขนาดเล็กจำนวนไม่มาก เพื่อให้แดดและความร้อนกระทบอาคารได้น้อยที่สุด
2. หลังคา รูปแบบหลังคาเป็นหลังคาทรงมโนลา(บรานอร์) มุงด้วยกระเบื้องกาบกล้วยสีน้ำตาล ทั้งนี้ เพราะเป็นรูปแบบหลังคาที่สามารถระบายอากาศร้อนใต้หลังคาได้โดยง่าย และเสริมสร้างบรรยากาศอีสานให้สถาปัตยกรรม
3. การขึ้นชั้นของหลังคา เป็นผืนหลังคาขนาดใหญ่มีการเพิ่มมุขทรงจั่วเฉพาะทางเข้าหลักที่บริเวณด้านหน้าของตัวบ้านในลักษณะของการลดมุขหลังคา
4. การขึ้นราคา ยื่นขายคาล้านคลุมพื้นที่อาคารในชั้นที่สอง ในชั้นล่างมีการยื่นระเบียงของชั้นที่สองของอาคารและกันผนังอาคารชั้นล่างเพื่อให้พื้นอาคารชั้นที่สองบังแดดและฝนให้อีกทอดหนึ่ง
5. ความชันของหลังคา หลังคาชั้นเอียงเป็นมุมประมาณ 45 องศา
6. ฐานอาคาร ยกฐานอาคารก่ออิฐทึบ สูงประมาณ 1 เมตร
7. การเลือกใช้วัสดุ ผนังเป็นก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี ยกเว้นบ้านหลังเล็กที่มีการประดับด้วยกระเบื้องลวดลายก่ออิฐโชว์แนว พื้นปูด้วยหินอ่อนที่บริเวณทางเข้าด้านหน้า และระเบียงด้านหลังปูด้วยกระเบื้องดินเผา
8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม
 - 8.1. ลายหน้าจั่ว เลือกใช้ลายตะเหิน(พระอาทิตย์) และลายไม้ตีแนวตั้ง(ลายสายบัว) โดยลายตะเหินประดับที่บริเวณมุขทางเข้าของตัวบ้าน และลายไม้ตีแนวตั้งประดับที่หน้าจั่วของหลังคามโนลา
 - 8.2. ค้ำยัน เป็นรูปแบบค้ำยันคอนกรีตประดับด้วยลายลวดบัว ค้ำที่บริเวณส่วนยื่นของระเบียงอาคารในชั้นที่สอง
 - 8.3. ยอดบันลมหหลังคา ประดับด้วยบันลมหไม้แกะสลักลวดลายอีสาน
 - 8.4. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร หน้าต่างส่วนใหญ่เป็นบานเปิดคู่ประดับด้วยกระจกแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวสูงตั้ง ยกเว้นในบางช่องที่มีขนาดเล็กจะเป็นบานกระทุ้งกระจก และช่องประตูของระเบียงหน้าบ้านและห้องพักผ่อนจะเป็นบานกระจกติดตายแนวสูงตั้งอยู่ข้างละมั้งของบานประตู
9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก เนื่องจากเป็นโครงการที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ จึงยังไม่มีต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่ของโครงการ
10. การเลือกใช้สีกับอาคาร ผนังฉาบปูนเรียบทาสีขาว และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรม เช่น ลูกกรงวาระเบียง เจึงชาย และลายหน้าจั่วเป็นสีน้ำตาลเช่นเดียวกับสีของหลังคา

ภาพที่ 3.3ช- 1

ทัศนียภาพของบ้านหลังใหญ่ มุมมองทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยตัวบ้าน และศาลา ไป่งใช้สำหรับจอดรถหน้าบ้าน

ภาพที่ 3.3ช- 2

ทัศนียภาพของบ้านหลังเล็ก มุมมองทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 3.3ช- 3

รูปแบบการวางผังของอาคารทั้งสอง ได้พยายามหันด้านสกัดของอาคารไปทางทิศตะวันออกและตะวันตก และเจาะช่องเปิดขนาดเล็กจำนวนมาก เพื่อให้แดดและความร้อนกระทบอาคารได้น้อยที่สุด

ภาพที่ 3.3- 4

รูปแบบหลังคาโครงการ บ้านสวนทองรุ่ง ซึ่งเป็นหลังคาทรง มนิลา(บรานอร์) สามารถที่จะ ระบายอากาศร้อนได้หลังคาได้โดย ง่าย และเสริมสร้างบรรยากาศให้สถาน ให้สถาปัตยกรรม

3.3-3 สำนักงานชลประทานที่ 4

ที่ตั้งโครงการ สำนักงานชลประทานที่ 4 ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถาปนิก นายธานี แก้วสีปลาด (สถาปนิกกรมชลประทาน)
อาคารเปิดทำการเมื่อ 27 มกราคม 2531

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

สำนักงานชลประทานที่ 4 เป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น มีรูปแบบเป็นกลุ่ม อาคาร 3 หลัง โดยแต่ละหลังเชื่อมด้วยหลังคาแผ่นคอนกรีตเสริมเหล็ก และตัวอาคารหันหน้าไปทางทิศเหนือ

ในชั้นที่หนึ่ง ประกอบด้วย ที่ทำงานเจ้าหน้าที่ นิติกร ประชาสัมพันธ์ งานธุรการ งานพัสดุ งาน การเงิน และโรงพักคอย และชั้นที่สอง ประกอบด้วย ห้องทำงานวิศวกรรม ฝ่ายจัดสรรน้ำ ห้องทำงานหัวหน้า และห้องประชุม

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเชื่อตรง สงบ ไปรุ่งโรจน์ ตรงไปตรงมาและมีดีจะ

— การเจาะช่องเปิดของอาคารบางส่วนในรูปแบบโปร่งโล่งที่ไม่มีผนังกัน ซึ่งแสดงถึง ความโปร่งใส เชื่อตรงและตรงไปตรงมาของอาคาร

– การเลือกใช้วัสดุอย่างมีสัจจะ และเลือกใช้สีที่เป็นธรรมชาติของเนื้อวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผา อันเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้

2. ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

– การเปิดช่องทางเข้า โถง บริเวณพักรอ และทางเชื่อมระหว่างอาคารในลักษณะโปร่งโล่ง มีผนังกันเพียงบางส่วน และการยกพื้นอาคารสูง ได้ทำให้ลมและแสงแดดสามารถลอดผ่านและลาดส่องเข้ามาในอาคารได้โดยสะดวก

3. ลักษณะต่อมคน ไม่ใหญ่โต ใช้ฉนวนฉนวน

– เนื่องจากรูปแบบของหลังคาไม่ซ้อนชั้นหลังคา และยื่นชายคายาวปกคลุมอาคาร พร้อมค้ำยันแผ่นคอนกรีต ทำให้อาคารดูโปร่งเบา เตี้ยแจ้ ซึ่งเป็นลักษณะของอาคารที่แสดงถึงความต่อมคน ไม่ใช้อวนฉนวนฉนวนต่อมคนมาใช้ลดอาคารและธรรมชาติแวดล้อมภายนอก

4. ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพหุพหุปากพหุคค” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องกับของสถาปัตยกรรม

– รูปแบบของเครื่องประดับและตกแต่งของอาคารเป็นการลดทอนรายละเอียด ในลักษณะเรียบง่าย เช่น ผนังที่ขุดหลังคา และค้ำยันแผ่นคอนกรีต

– แนวทางการออกแบบอาคารที่เน้นความประหยัด ซึ่งแสดงถึงความสมถะในสถาปัตยกรรม

5. ลักษณะปีกปีก แข็งแรง และมีหลัง

– เกิดจากรูปแบบหลังคาที่ไม่ซ้อนชั้นหลังคาและค้ำยันแผ่นคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดใหญ่รับชายคาที่ยื่นยาวในทุก ๆ ช่วงเสา ทำให้อาคารรู้สึกมีปีกมีหลัง แข็งแรงและมั่นคง

2.2) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร เป็นกลุ่มอาคาร 3 หลัง ถูกเชื่อมด้วยช่องทางเดินมีหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็กคลุมโดยตลอด และพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวเปิดโล่งสามารถเข้าออกได้โดยง่าย และการวางผังอาคารได้เห็นด้านสกัดของอาคารไปทางด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก

2. หลังคา รูปแบบหลังคาจั่วมนิลา(โบราณอร์) เน้นมุขทางเข้าด้านหน้าของอาคารด้วยแผ่นหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็ก และในชั้นล่างของอาคารยื่นชายคาคคลุมเช่นเดียวกับหลังคาที่คลุมอาคารในชั้นที่สอง รูปแบบหลังคาโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก มุงด้วยกระเบื้องดินเผาเลียนแบบปั้นเกล็ดไม้

3. การยื่นชายคา ยื่นชายคายาวประมาณ 1.50 เมตร

4. ความชันของหลังคา หลังคาชันเอียงเป็นมุมประมาณ 30 องศา

5. **ฐานอาคาร** เป็นการยกฐานอาคารลักษณะทึบตันสูงประมาณ 1.50 เมตรวางบนเนินดิน และมีการลดระดับแตกต่างกันของอาคารในแต่ละหลัง
6. **การเลือกใช้วัสดุ**
 - กระเบื้องดินเผาปูพื้นอาคาร และปูผนังทางเข้าด้านหน้าของอาคาร และกระเบื้องดินเผาเขียนแบบเป็นไม้ใช้ผนังหลังคา
 - ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี
7. **องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม**
 - 7.1. ลายหน้าจั่วเป็นลายตีเกล็ดไม้วางแนวขน หรือลายเกล็ดใบปรีอ
 - 7.2. กำปั้นหลังคาเป็นแผ่นคอนกรีตวางตั้งฉากกับผนัง โดยประกบติดกับหัวเสาในทุก ๆ ช่วงเสา ซึ่งสามารถที่จะบังแดดและฝนได้บางส่วน
 - 7.3. ยอดบันลมหหลังคาเป็นบันลมหคอนกรีตประกบติดที่สันจั่ว ซึ่งประยุกต์มาจากบันลมหโครงสร้างไม้ของเรือนอีสานดั้งเดิม
 - 7.4. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร หน้าต่างกระจกตัดแสงกรอบเหล็กพร้อมยื่นบัวหยดน้ำคอนกรีตรอบช่องหน้าต่าง และการเจาะช่องแสงอาคารเป็นกระจกตัดแสงวางทางแนวขน และบานประตูกระจกตัดแสงกรอบอะลูมิเนียม
8. **ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก** มีต้นไม้ปลูกอยู่ใกล้กับอาคารโดยเฉพาะที่บริเวณด้านหน้าของโครงการ ทั้งยังแวดล้อมด้วยต้นไม้ใหญ่โดยทิ้งระยะห่างพอสมควรจากตัวอาคาร และมีลานโล่งที่ด้านหน้าอาคาร
9. **การเลือกใช้สีกับอาคาร** เลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลจากกระเบื้องดินเผาและทาสีขาวเทาที่ผนังอาคารก่ออิฐฉาบปูน

ภาพที่ 3.3ค-1

ทัศนียภาพของอาคารด้าน
หน้าทางทิศเหนือ

ภาพที่ 3.3ค-2

รูปแบบหลังคาที่ไม่ซ้อนชั้น
หลังคา และค้ำยันแมงคองกริตเสริม
เหล็กขนาดใหญ่รับชายคาที่ยื่นยาว
ในทุก ๆ ช่วงเสา ทำให้อาคารสื่อถึง
รู้สึกแข็งแรง และมีมั่นคง

ภาพที่ 3.3ค-3

รูปแบบของเครื่องประดับ
และตกแต่งของอาคารเป็นการลด
ทอนรายละเอียด ในลักษณะเรียบ
ง่าย เช่น ขอบค้ำยันคานที่สั้นหน้าจั่ว
และค้ำยันแผ่นคองกริต เป็นต้น

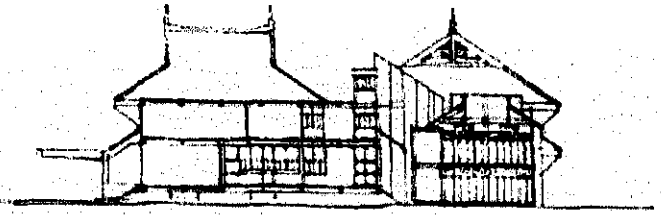
ภาพที่ 3.3ค-4

เนื่องจากรูปแบบของหลังคา
ไม่ซ้อนชั้นหลังคาและยื่นชายคายาว
ปกคลุมอาคาร ทำให้อาคารดูโฉบเฉี่ยว
เตี้ยแฉ่ ซึ่งเป็นรูปแบบของอาคารที่
แสดงถึงความถ่อมตน

ภาพที่ 3.3ค- 5

ภาพแสดงรูปตัดของอาคาร
มุมมองทางด้านทิศตะวันตก

ภาพที่ 3.3ค- 6

ภาพแสดงรูปด้านของอาคาร
มุมมองทางด้านทิศตะวันออก

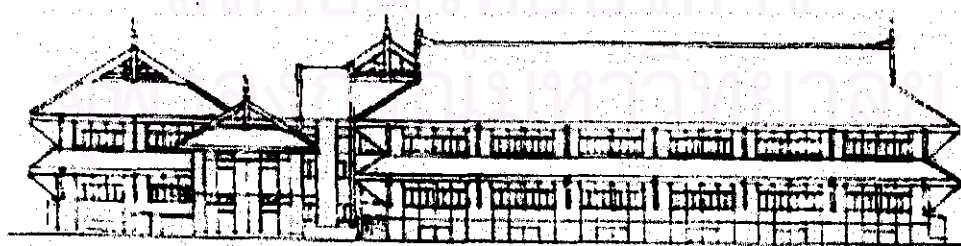
ภาพที่ 3.3ค- 7

ภาพแสดงรูปตัดของอาคาร
มุมมองทางด้านทิศตะวันตก โดยตัด
ผ่านเห็นอาคารหลังสุดท้ายของโครง
การ

ภาพที่ 3.3ค- 8

รูปด้านมุมมองทางด้านทิศใต้ของสำนักงานชลประทานที่ 4 ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3.4 สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบของศิลปกรรมอีสาน

สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่นำเอาเอกลักษณ์และองค์ประกอบของศิลปกรรมอีสานมาพัฒนาใช้ พบว่าได้นำมาพัฒนาใช้กับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในประเด็นต่าง ๆ เช่น การประยุกต์สัดส่วนรูปทรงของงานศิลปกรรม - หัตถกรรมเป็นสัดส่วนของอาคาร หรือสัดส่วนของหลังคา นอกจากนี้ได้นำเอากรรมวิธีของงานศิลปกรรมมาพัฒนาใช้ในงานศิลปะสถาปัตยกรรม ได้แก่ การนำงานดินเผาสำหรับทำเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน มาปรับปรุงเป็นงานกระเบื้องดินเผาสำหรับงานสถาปัตยกรรม เป็นต้น

ทั้งนี้ พบว่ารูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปกรรมของอีสานนั้น มีการพัฒนาใช้กับอาคารหลายประเภท เช่น อาคารสาธารณะ อาคารสถาบันการศึกษา อาคารทางราชการ ร้านอาหาร โรงแรม และอาคารบ้านพักอาศัยทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้ เพราะรูปแบบของงานศิลปกรรมอีสานนั้นเป็นที่คุ้นเคย และรู้จักของบุคคลโดยทั่วไปแล้ว ยังสามารถสื่อถึงลักษณะอีสานในสถาปัตยกรรมได้โดยง่าย

ตารางที่ 3.4 รายชื่ออาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปกรรมของอีสาน

โครงการ	รางวัล หรือสอดคล้องกับประเด็นสาระ ที่ต้องการจะศึกษา	หนังสือ หรือวารสาร ที่พิมพ์เผยแพร่
- โครงการ ศูนย์ประชุมเอนกประสงค์ กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	อาษา อาร์ค แอนด์ ไอเดีย
- โครงการ หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	บันทึกทศวรรษ คณะ สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัย ขอนแก่น และกรมวิชาการ สถาปนิกอีสาน

3.4-1 ศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่ตั้งโครงการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

Project Director นายมตี ตั้งพานิช นายสินธุ พูนศิริวงศ์ นายอนันต์ สุนทรศิริ

และนายวิฑู รัชชานิชพงศ์

สถาปนิก นายเสรี ณะชานนท์ พิศิษฐ์ วจนนวนิช ศักดิ์สิน พูนศิริวงศ์
บริษัททีเอ็นทีเวลตอปจำกัด
ภูมิสถาปนิก อาจารย์กี ษนิชฐานนนท์
ปีก่อสร้างที่แล้วเสร็จ 2540

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

ศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น ตัวอาคารหันหน้าออกไปทางทิศใต้ และมีทางเข้าหลักของอาคารอยู่ทางทิศตะวันตก

แนวการออกแบบของสถาปนิก โดยใช้สัดส่วนของหลังคาอาคารซึ่งพัฒนามาจากรูปทรงสัดส่วนของ กุบ อันหมายถึงประตูหลังคารถ หลังช้าง หรือหลังคาเกวียนที่มีรูปโค้งที่เหมาะสมและสวยงาม ทั้งยังเป็นเอกลักษณ์อีสานที่ประยุกต์ใช้งานได้โดยเด่น โดยใช้รูปทรงของหลังคาเป็นทรงกุบ ซึ่งนอกจากความหมายของการเป็นพาหนะใช้ ในการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งแล้ว ยังสื่อความหมายเชิงนามธรรมที่สื่อถึงการแสวงหาความรู้และการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

พร้อมทั้งเน้นความเด่นชัดทางพื้นที่น เช่น บริเวณทางเข้ามีการมีเสาสำหรับห้อยตุ้ม(ตุ้ม) เพื่อใช้ประดับในโอกาสต่าง ๆ และใช้อาคารสี่เหลี่ยมซึ่งเป็นสี่วันจันทร์ อันเป็นวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน ของ ไปรุ่งโรจน์ ตรงไปตรงมาและมีสี่จะ

– การเลือกใช้วัสดุอย่างมีสี่จะและสี่ที่เป็นธรรมชาติของเนื้อวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาทำนเกวียน และกรวดทรายล้าง อันเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น และแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้

2. ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

– การเปิดระเบียงโล่งล้อมรอบอาคารในชั้นที่สองและการยกพื้นอาคารสูง ได้ทำให้สายลม และแสงแดดสามารถระบายและสาดส่องเข้ามาภายในอาคารได้โดยง่าย

3. ลักษณะถ่อมตน ไม่ใหญ่โต ใช้อวดอิทธิพล

– เนื่องจากลักษณะของหลังคาที่กดคุ่มเตี้ย ผืนหลังคาขนาดใหญ่ และยื่นชายคายาวปกคลุมอาคารทำให้อาคารดูโน้มต่ำ และเตี้ยแจ้ ซึ่งเป็นลักษณะของอาคารที่แสดงถึงความถ่อมตน ไม่ใช้อวดอิทธิพล

– ถึงแม้ว่าสัดส่วนขนาดของอาคารจะมีขนาดใหญ่ตามประโยชน์ใช้สอยหลักของอาคาร แต่การออกแบบได้มีการทอนสัดส่วนขนาดของอาคารลง โดยการลดมุขของหลังคาที่บริเวณทางเข้าด้าน

หน้า ซึ่งเป็นการทอนสัดส่วนของอาคารขนาดใหญ่ให้เป็นขนาดสัดส่วนของมนุษย์ ทำให้อาคารไม่ใหญ่ และข่มผู้มาใช้สอยโครงการ

4. **ลักษณะเรียบง่าย สมตะ ไม่ทรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด "แต่งทอหมปากหมคอ"** หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องกับของสถาปัตยกรรม

— เน้นความงามด้วยสัดส่วนของหลังคา และอาคารโดยรวม อันเป็นรูปแบบของหลังคาที่พัฒนามาจาก ภูมิเขียน กับสัดส่วนของอาคารที่ดูมีกิน คุ่มเตี้ย และมีหลัง หั๋งนี้ การตกแต่งอาคารด้วยองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมอีสานแต่เพียงพอ เช่น กากน้ายอดปิ่นสม และหน้าจั่วลายตะเวน(ตะวัน) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสถาปัตยกรรมอีสาน

5. **ลักษณะปีกบิน แข็งแรง และมีหลัง**

— เกิดจากขนาดของผืนหลังคา ขนาดของชายคาและสันคาน้ำจั่วที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งวางกดทับลงที่ตัวอาคารในชั้นที่สอง และขนาดของฐานอาคารที่ยกขึ้นสูงในรูปแบบสอบเฉียงเข้าหากันและทับต้นได้ทำให้อาคารดูเตี้ยแค้ ปีกบินและแข็งแรง

6. **ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด ก้าวที่จะคิด ก้าวที่จะทำและกล้าแสดงออกของผู้ออกแบบ** ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

— การออกแบบสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมของสถาปนิกอย่างอิสระ เช่น การประยุกต์เอารูปแบบของหลังคาภูมิเขียนมาพัฒนาใช้กับประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม นอกจากได้ทำให้รูปแบบอาคารแปลกใหม่ไปจากรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานที่เคยมีมาในอดีตแล้ว ยังสื่อถึงลักษณะอีสานในงานสถาปัตยกรรมได้อีกด้วย

2.2) **ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม**

1. **การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร** เป็นรูปแบบอาคารเดี่ยวมันส์เหลี่ยมผืนผ้าย่อมุม มีระเบียงภายนอกโอบรอบอาคารในชั้นที่สอง ทั้งนี้ อาคารได้หันด้านสกัดไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก เพื่อให้แสงแดดกระทบเฉพาะส่วนแคบสุดของอาคาร

2. **หลังคา** รูปแบบหลังคาลมพัด และเพิ่มมุขทางเข้าที่ด้านหน้าและด้านหลังของอาคาร หลังคาโครงเหล็ก (truss) มุงด้วยเหล็กรีดสีเหลือง

3. **การซ้อนชั้นของหลังคา** เป็นรูปแบบหลังคาลมพัดตามชั้น

4. **ยื่นชายคา** ยื่นชายคาล้นทางด้านสกัด และยื่นชายคาวางที่ด้านข้างของอาคาร

5. **ความชันของหลังคา** หลังคาไม่ชันมากลักษณะกดคุ่มต่ำ เตี้ยแค้

6. **ฐานอาคาร** หากเปรียบเทียบฐานกับสัดส่วนของอาคาร พบว่าการออกแบบได้ให้อาคารชั้นล่างเป็นเสมือนฐานของอาคาร โดยเขียนเป็นมุมสอบลิ่มเข้าหากันคล้ายฐานสี่เหลี่ยม(โบสถ์) ในรูปแบบโบกคว่ำ - โบกนงาย (บัวคว่ำ - บัวนงาย) ที่เรียบง่าย ยกฐานสูงและวางอาคารอยู่บนเนินดิน

7. **การเลือกวัสดุ**

— มนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี และตีเส้นแนวนอนทั้งภายในและภายนอกอาคาร

— พื้นอาคารภายนอกปูด้วยหินทรายล้างสีธรรมชาติวิ่งเส้นเป็นรูปตารางสี่เหลี่ยมด้วย
กระเบื้องดินเผา และพื้นอาคารภายในหินล้างขัดมัน

8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม

8.1. ลายหน้าจั่วเป็นลายตะแวง(พระอาทิตย์) ติดขึ้นทับเลียนแบบโครงสร้างไม้

8.2. ยอดบันลมหงคาคาเป็นยอดบันลมหงคาคาประยุกต์รูปแบบใหม่ และประดับด้วย
แป๊ะที่บริเวณใต้สันจั่วหลังคาเลียนแบบโครงสร้างไม้

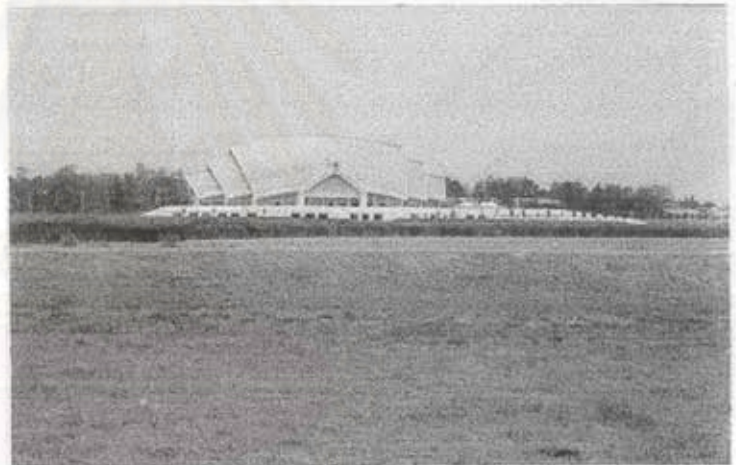
8.3. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคารเป็นการเจาะช่องหน้าต่าง ประตู และช่อง
แสงกระจกตัดแสงโครงเคาะอะลูมิเนียมในรูปแบบของการเจาะช่องแนวสูงตั้ง

9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก ใกล้กับลานโล่งเอนกประสงค์ด้าน
ข้างของโครงการ และอยู่ไม่ห่างจากสระน้ำดั้งเดิมมากนัก ประมาณ 35-40 เมตร

10. การเลือกใช้สีกับอาคาร เลือกใช้สีพื้นเป็นสีเหลืองและสีน้ำตาล

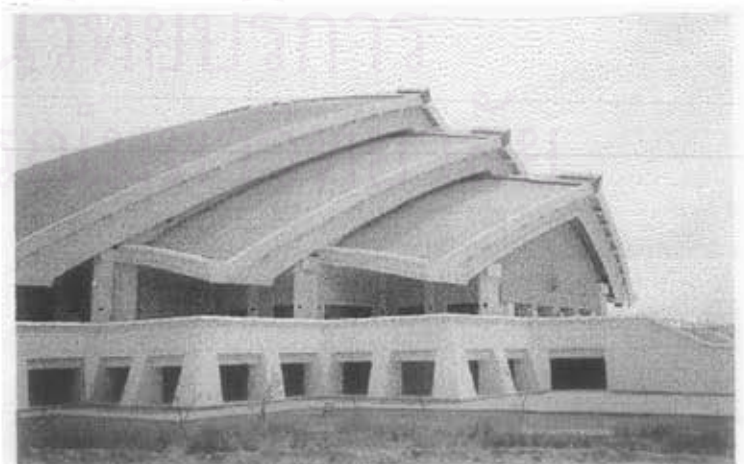
ภาพที่ 3.4ก- 1

อาคารสัมพันธ์กับลาน
โล่งเอนกประสงค์ด้านข้างของโครง
การ และอยู่ไม่ห่างจากสระน้ำดั้งเดิม
มากนัก และรูปแบบหลังคาอาคาร
ซึ่งพัฒนามาจากรูปทรงสัดส่วนของ
ถูบ อันหมายถึงประทุนหลังคารถ
หลังข้างหรือหลังคาเกวียนที่มีรูปโค้ง

ภาพที่ 3.4ก- 2

การออกแบบได้มีการทอน
สัดส่วนขนาดของอาคารลง โดยการ
ลดมุขของหลังคาที่บริเวณทางเข้า
ด้านหน้า ซึ่งเป็นการทอนสัดส่วนของ
อาคารขนาดใหญ่ให้เป็นขนาดสัดส่วน
ของมนุษย์ทำให้อาคารไม่ใหญ่
และชมผู้มาใช้สอยโครงการ

ภาพที่ 3.4ก-3

จำลองตะเวิน(พระอาทิตย์)
ในรูปแบบการตีซ้อนทับเลียนแบบ
โครงสร้างไม้

ภาพที่ 3.4ก-4

การออกแบบได้ให้อาคาร
ชั้นล่างเป็นเสมือนฐานของอาคาร
โดยเรียงเป็นมุมสอดสั้มเข้าหากัน
คล้ายฐานสิมอีตาน(โบสถ์) ในรูป
แบบโบกคว่ำ – โบกหงาย (บัวคว่ำ -
บัวหงาย) ที่มีลักษณะเรียบง่าย

ภาพที่ 3.4ก-5

การเปิดระเบียงโค้งล้อม
รอบอาคารในชั้นที่สองและการยก
พื้นอาคารสูงได้ทำให้สายลม – แสง
แดดสามารถระบายและลาดส่องเข้า
มาภายในอาคารได้โดยง่าย

ภาพที่ 3.4ก- 6

เนื่องจากลักษณะของหลังคาโครงการศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษกที่กุดชุมเตี้ย มีหลังคาขนาดใหญ่ และยื่นชายคายาวปกคลุมอาคารทำให้อาคารดูโน้มต่ำและเตี้ยแฉ่ ซึ่งเป็นลักษณะของอาคารที่แสดงถึงความถ่อมตน ไม่ใช่หวดอิทธิพล

3.4-2 หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่ตั้งโครงการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น
สถาปนิก รศ.ดร.วิโรฒ ศรีสุโร และ รศ.อิติ เสงวีรัมย์
สร้างแล้วเสร็จ พ.ศ.2541

1) รายละเอียดทั่วไปของโครงการ

หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 4 ชั้น และยื่นอาคาร 3 ชั้น ซึ่งมีชั้นดาดฟ้าออกไปทางทิศตะวันตกในรูปแบบของอาคารมีชาน โดยตัวอาคารหันหน้าไปทางทิศเหนือ

การออกแบบสถาปนิกได้นำเอาองค์ประกอบของเรือนอีสาน คือ คุ้มข้าวอีสาน มาพัฒนาใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมอีสานใหม่ โดยมีแนวความคิดที่ว่า “คุ้มอ่างแห่งภูมิปัญญา” ซึ่งรูปแบบคุ้มข้าวมีลักษณะพิเศษ คือ เสา คาน และคาน้ำองอยู่นอกอาคาร และพื้นที่ภายในที่โปร่งโล่ง ไม่มีการปิดกั้น ร่วมกับการนำงานศิลปะ - ทัศนกรรมอีสานมาพัฒนาใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม เช่น รูปแบบของลายผ้าพื้นบ้านอีสานมาประดับตกแต่งที่บริเวณผนังภายนอกอาคาร

นอกจากนี้ภายในพื้นที่โครงการยังประกอบไปด้วย ลานเวทีจัดแสดงกลางแจ้ง อัฒจันทร์นั่งชม ลานเอนกประสงค์และลานจอดรถ

2) การวิเคราะห์ลักษณะกายภาพที่มีลักษณะอีสานร่วมสมัย

2.1) ลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม

1. **ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน สงบ โปร่งใส ตรงไปตรงมาและมีอิสระ**
 - โชว์ให้เห็นโครงสร้างของอาคาร สืบเนื่องจากการโชว์เสา คานและคาน้ำงอยู่ภายนอกอาคาร
 - พื้นที่ภายในอาคารที่โปร่งโล่งทำให้สามารถที่จะกันและแบ่งพื้นที่ใช้สอยตามประโยชน์ที่แตกต่างกันได้ในอนาคต
 - การเลือกใช้วัสดุอย่างมีอิสระและสีที่เป็นธรรมชาติของเนื้อวัสดุมากที่สุด โดยการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาต่างเกวียน และหินทรายแดง ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและแสดงถึงเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้
 - การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลและเทาดำ ทำให้อาคารสื่อถึงความสงบ เรียบลัดขрімและสุ่ม
2. **ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ**
 - รูปแบบของอาคารมีฐาน
 - เนื่องจากตัวอาคารสัมพันธ์กับลานโล่งเอนกประสงค์ภายนอกอาคาร และเวทีการแสดงกลางแจ้ง ซึ่งเป็นการเชื่อมกิจกรรมภายในและภายนอกของอาคาร
3. **ลักษณะอ่อนคอบ ไม่ใหญ่โต ใจ้อวดอิทธิพล**
 - ถึงแม้ว่าสัดส่วนขนาดของอาคารจะมีขนาดใหญ่ แต่การออกแบบได้มีการทอนสัดส่วนขนาดของอาคารลง เช่น รูปแบบการลดมุขทางเข้าด้านหน้าของอาคาร ซึ่งเป็นการทอนสัดส่วนของอาคารขนาดใหญ่เป็นขนาดสัดส่วนของมนุษย์ทำให้อาคารไม่ใหญ่และข่มผู้มาใช้สอยโครงการ
4. **ลักษณะบึกบึน แข็งแรง และมีพลัง**
 - เกิดจากผืนหลังคามิขนาดใหญ่และไม่ซ้อนชั้นหลังคา
 - โครงสร้างอาคารมีขนาดใหญ่และโชว์โครงสร้างอยู่ภายนอกอาคาร เช่น การโชว์โครงสร้างหลังคาทางเข้าของอาคาร ขนาดเสาและเสริมฐานเสาให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และช่วงเสาแคบ(ช่วงละ 3.50 เมตร) และที่
 - สัดส่วนอาคารที่เป็นกล่องสี่เหลี่ยมทึบขนาดใหญ่ และรูปแบบสัดส่วนของอาคารที่มีขนาดความหนาของอาคารส่วนบนน้อยกว่าความหนาของอาคารส่วนล่าง มั่นคงและเสถียรแบบเข้าหาภายในทำให้อาคารดูมีกบีน แข็งแรงและมั่นคง

— การเจาะช่องอากาศขนาดเล็กและมีจำนวนไม่มาก โดยเฉพาะในแต่ละช่วงเลาะจะมีการเจาะช่องแสงติดตายเหนือทับหลังประตูขึ้นไปและยื่นแผงคอนกรีตปิดบังช่องแสงเอาไว้ จึงทำให้อาคารดูทึบตันและบึกบึน

— การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลและเทาดำ ทำให้อาคารดูอับทึบ บึกบึน

5. ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด ถ้าที่ที่จะคิด ถ้าที่ที่จะทำและถ้าแสดงออกของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

— เป็นการผสมผสานรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิมและงานศิลปกรรมอิสานกับความคิดสร้างสรรค์ของสถาปนิกอย่างอิสระ เช่น พัฒนารูปแบบอาคารมาจากยุ้งข้าวอิสาน โดยเป็นการปรุงใหม่และคิดใหม่ และเลือกถ่ายผ้าพื้นบ้านอิสานมาประดับตกแต่งที่บริเวณผนังด้านนอกอาคาร กอปรกับการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงทำให้รูปแบบของอาคารแตกต่างไปจากรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิม

2.2) ลักษณะอิสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม

1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร เป็นรูปแบบอาคารเดี่ยว ผังสี่เหลี่ยมจัตุรัสพร้อมยื่นอาคารรองซึ่งมีคานฟ้าออกจากอาคารหลักในรูปแบบของอาคารมีฐาน และอาคารได้หันด้านหลักของอาคารไปทางทิศตะวันออก - ตก

2. หลังคา รูปแบบหลังคาทรงอินปี่นเหยาพร้อมช่องแสงที่บริเวณยอดของหลังคา และมีการยื่นชายคายาวทางฝั่งทิศตะวันตกของอาคารคล้ายรูปแบบหลังคาของเรือนเทิมอิสานดั้งเดิม นอกจากนี้ที่มุขทางเข้าด้านหน้าเป็นรูปแบบหลังคาทรงจั่ว หลังคาโครงเหล็ก (truss) มุงด้วยกระเบื้องซีแพคโมเนียสีน้ำตาลแดง

3. การซ้อนชั้นของหลังคา ไม่ซ้อนชั้นหลังคา ยกเว้นเฉพาะที่บริเวณทางเข้าด้านหน้าของอาคาร ซึ่งเป็นรูปแบบของหลังคาจั่วลดมุข

4. การยื่นชายคา ยื่นชายคาล้นและจะมีการยื่นแผงกันแดดคอนกรีตเสริมเหล็กบังช่องแสงในทุก ๆ ชั้นของอาคาร

5. ความชันของหลังคา มุมของหลังคาเอียงไม่มากนัก ยกเว้นเฉพาะจั่วทางเข้าด้านหน้าที่หลังคาจะมีความชันมาก

6. ฐานอาคาร ตัวอาคารวางบนเนินดินและยกพื้นลอยต่ำสูงขึ้นจากพื้นดินเดิมประมาณ 1.50 เมตร

7. การเลือกใช้วัสดุ

— กระเบื้องดินเผาใช้ปูที่แผงกันแดดโดยรอบอาคาร

— กระเบื้อง 4 x 8 นิ้วปูที่บริเวณผนังภายนอกเป็นลวดลายผ้าพื้นบ้านอิสาน

— กรวดทรายล้างผสมสีเทาปูที่เสากายนอกอาคารและซุ้มทางเข้าหลักอาคาร

— หินทรายแดงปูที่ผนังภายนอกของอาคารหลักที่ชั้นล่าง และผนังภายนอกของอาคารรอง

8. องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม

8.1. ลายหน้าจั่ว ที่บริเวณมุขทางเข้าอาคารเป็นลายตะแคง (พระอาทิตย์)

8.2. หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร เจาะช่องติดตายแนวสูงตั้งที่มุมของผนังอาคาร และช่องแนวนอนที่ระดับเหนือทับหลังประตูเป็นแนวยาวในทุก ๆ ช่วงเสา

9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก ใกล้กับลานโล่งเอนกประสงค์ด้านหน้าโครงการ และทิ้งระยะห่างกับแนวต้นไม้ใหญ่ที่มีอยู่ดั้งเดิม

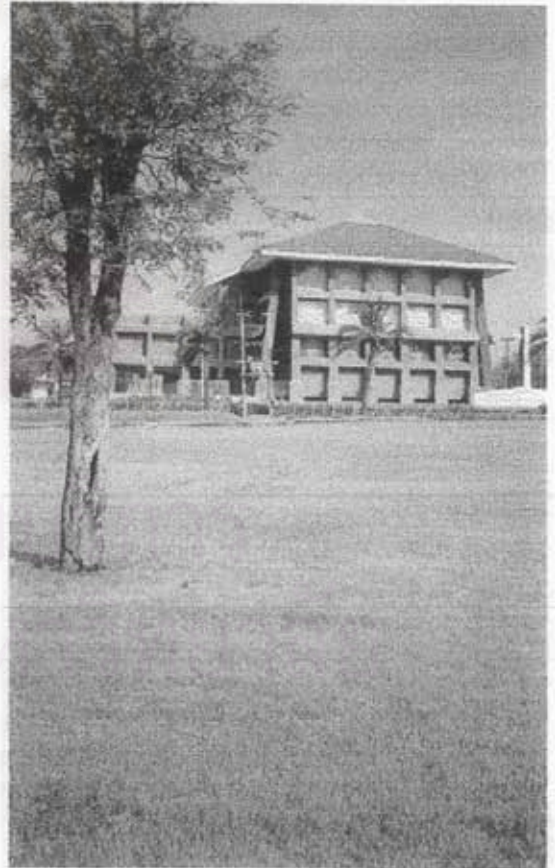
10. การเลือกใช้สีกับอาคาร เลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล และสีน้ำตาลแดงจากกระเบื้องดินกระเบื้องมุงหลังคาและหินทรายแดง สีเทาจากกรวดทรายล้างผสมสี

11. บัจฉีประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรม

— การประดับลวดลายผ้าพื้นเมืองอีสานด้วยกระเบื้องปูผนัง 4 x 8 นิ้ว

ภาพที่ 3.4ข- 1

รูปแบบอาคารที่พัฒนามาจากทุ่งข้าวอีสาน โดยเป็นการปฏิรูปใหม่และคิดใหม่ และเลือกสายผ้าพื้นบ้านอีสานมาประดับตกแต่งที่บริเวณผนังด้านนอกอาคาร กอปรกับการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงทำให้รูปแบบของอาคารแตกต่างไปจากรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานดั้งเดิม

ภาพที่ 3.4ข-2

การนำงานศิลปะ - ทัศนกรรม
อิสลามมาพัฒนาใช้เป็นเครื่องประดับ
ตกแต่งสถาปัตยกรรม เช่น รูปแบบ
ของลายผ้าพื้นบ้านอิสลามประดับ
ตกแต่งที่บริเวณผนังภายนอกอาคาร

ภาพที่ 3.4ข-3

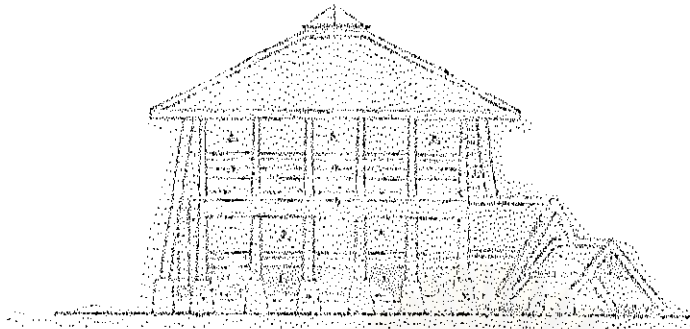
ตัวอาคารสัมพันธ์กับลาน
โถงเอนกประสงค์ภายนอกอาคาร
และเวทีการแสดงกลางแจ้ง ซึ่งเป็น
การเชื่อมกิจกรรมภายในและภาย
นอกของอาคาร

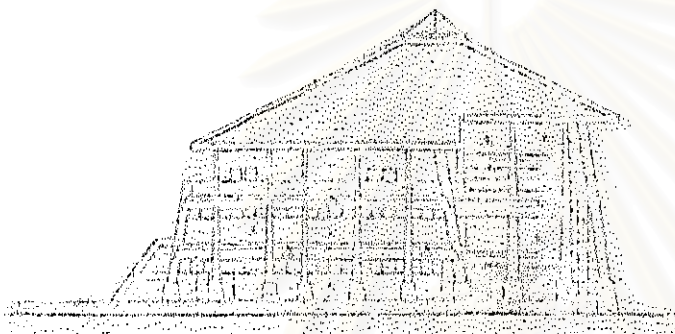
ภาพที่ 3.4ข-4

การใช้โครงสร้างอยู่ภาย
นอกอาคาร และรูปแบบสัดส่วนของ
อาคารที่มีขนาดความหนาของ
อาคารส่วนบนน้อยกว่าความหนา
ของอาคารส่วนล่าง ผนังและเสา
ลอบล้มเบนเข้าหาภายใน และตั้งอยู่
ในพื้นที่โล่งและเนินดิน ทำให้อาคาร
ดูเบากัน แข็งแรงและมั่นคง

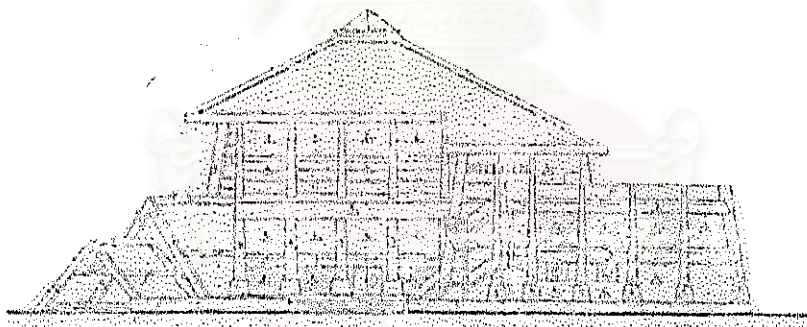

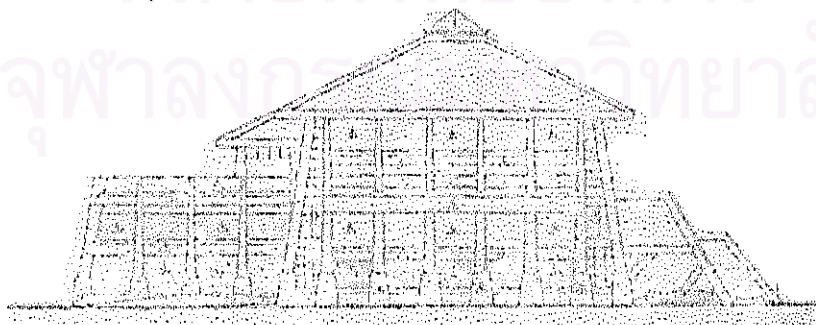
ภาพที่ 3.4ข-5
 รูปด้านมุมมองทางด้าน
 ทิศตะวันออก

ภาพที่ 3.4ข-6
 รูปด้านมุมมองทางด้าน
 ทิศตะวันตก

ภาพที่ 3.4ข-7
 รูปด้านมุมมองทาง
 ด้านทิศเหนือ

ภาพที่ 3.4ข-8
 รูปด้านมุมมองทาง
 ด้านทิศใต้

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบแนวความคิด และรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย
ในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นต่าง ๆ ของ ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	อาคารศูนย์ภัทรภรณ์รุ่ง	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น อ่างทอง	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมอีสาน-อุบลราชธานี	พิพิธภัณฑ์ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต	โบสถ์วัดศาลาลอย	สวนอาหารพรรษา	บ้านสวนทอง	สำนักงานเขตประพาศที่ 4	ศูนย์ประชุมแอมเทคประสงค์กาญจนาภิเษก	หอประชุมสภาการศึกษาวัฒนธรรม
ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม											
1. ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน ลงบ โปร่งใส ตรงไปตรงมา และมีสีขาว	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●
2. ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ หรือการเปิดพื้นที่ ที่บางส่วนของสถาปัตยกรรมออกสู่ ธรรมชาติภายนอกเพื่อทำให้สามารถ รับรู้ถึงแดด ลม ฝน และอุณหภูมิที่ เปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน	●		●				●		●	●	●
3. ลักษณะต่อมคนไม่ใหญ่โต ใช้วัสดุ อิทธิพล	●			●	●		●		●	●	●
4. ลักษณะเรียบง่าย สดุดะ ไม่หรูหรา ไม่เป็นลายละเอียด "แต่งพอนอม ปากนอมคอ" หากแต่รักษารูปทรงไว้ ได้ สดุดะด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
5. ลักษณะปีกบิน แข็งแรง และมีพลัง	●	●			●	●	●	●	●	●	●
6. ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำกล้าแสดงออกของผู้ ออกแบบ			●	●	●	●				●	●
ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม											
1. การวางผังและการจัดกลุ่มอาคาร											
1.1. อาคารหลังเดียว			●	●	●	●		●		●	●
1.2. กลุ่มอาคาร	●	●					●	●	●		
1.3. อาคารมีชาน		●		●	●	●	●	●	●	●	●

● แนวความคิดและรูปแบบของอาคารของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบแนวความคิด และรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย
ในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นต่าง ๆ ของ ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	อาคารศูนย์บริการชุมชน	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	พิพิธภัณฑ์พระยาภูธรที่ ๕ นครราชสีมา	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมอีสาน-บุรีรัมย์	พิพิธภัณฑ์ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต	โบสถ์วัดศาลาลอย	สวนสาธารณะนครราชสีมา	บ้านสวนทอง	สำนักงานเขตเทศบาลที่ 4	ศูนย์ประชุมเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก	หอศิลปวัฒนธรรม
2. หลังคา											
2.1. หลังคาจั่ว	●	●		●	●	●	●	●		●	●
2.2. หลังคาจั่วปีกนก (มีฐานจั่ว)											
2.3. หลังคาจั่วมีปีกนก 4 ทิศ											
2.4. หลังคาปั้นหย่า		●					●				
2.5. หลังคาจั่ว(มโนราห์ หรือโบราณ)								●	●		
2.8. หลังคาจั่วต่อเชิง		●									●
3. ลักษณะการขึ้นชั้นของหลังคา											
3.1. การลดชั้นหลังคา							●	●			
3.2. การลดมุมหลังคา	●			●		●				●	●
3.3. การขึ้นตึบหลังคา						●					
4. การยื่นชายคา											
4.1. ยื่นชายคาสั้น(≤ 1.00 ม.)	●	●		●		●		●		●	●
4.2. ยื่นชายคายาว(> 1.00 ม.)					●		●		●	●	
5. ความชันของหลังคา											
5.1. หลังคาไม่ชันมาก(≤ 35 องศา)					●		●			●	●
5.2. หลังคาชัน(36-50 องศา)	●	●						●	●		
5.3. หลังคาชันมาก(≥ 51 องศา)				●		●					
6. ฐานอาคาร											
6.1. อาคารยกพื้นลอยต่ำ					●						●
6.2. อาคารยกพื้นสูง		●									
6.3. อาคารวางบนเนินดิน	●		●						●	●	●
6.4. ยกฐานอาคารสูง	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
7. การเลือกใช้วัสดุผนัง											
7.1. ฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน							●			●	
7.2. ก่ออิฐโชว์แนว							●	●			

● แนวความคิดและรูปแบบของอาคารของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบแนวความคิด และรูปแบบของสถาปัตยกรรมนิทานร่วมสมัย
ในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นต่าง ๆ ของ ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	อาคารศูนย์บริการชุมชน	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินิวยอร์ก	พิพิธภัณฑ์พระราชวังใน อจาไร	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรม-ฮิวริสติก	พิพิธภัณฑ์ พระราชวังใน ภูเก็ต	โบสถ์วัดศาลาลอย	สถานอาหารรักษา	บ้านสวนทอ	สำนักงานสถาปัตย์ที่ 4	ศูนย์ประชุมเฉลิมพระองค์กาญจนาภิเษก	หอศิลปกรรมศึกษาวัฒนธรรม
7.3. หินทรายธรรมชาติ สีแดง และอิฐ	●		●			●	●				●
7.4. กระเบื้องดินเผาตามทวีป	●	●	●		●	●	●		●	●	●
8. องค์ประกอบตกแต่งของ สถาปัตยกรรม											
8.1. ลายหน้าจั่ว											
— ลายตะเหิน หรือดาว (พระอาทิตย์)							●	●		●	●
— ลายเกล็ดใบปรีอ(ไม้ตีน นอน)									●		
— ลายไม้ตีนแหว่ง								●			
8.2. ค้ำยันหลังคา		●						●	●		
8.3. ยอดปั้นลมหลังคา						●				●	
— ยอดปั้น(แป้น)ลมทั่วไป				●							
— ยอดปั้น(แป้น)ลมประกบ ติดด้านหน้าจั่ว							●	●	●		
8.4. หน้าต่างและการเจาะช่องของ อาคาร											
— การเจาะช่องเปิดสูงทางตั้ง				●	●	●				●	●
— การเจาะช่องเปิดและ ระเบียงประดับด้วยลูกกรง (ลูกมะหวด)	●										
— การเจาะช่องเปิดขนาดเล็ก หน้าต่าง(ปองเอี่ยม)		●			●		●	●			●
— และหน้าต่างเปิดถึงพื้น พร้อมกันคก(ประตูปอง)											

● แนวความคิดและรูปแบบของอาคารของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบแนวความคิด และรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย
ในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นต่าง ๆ ของ ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	อาคารศูนย์บริการท่ง	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	พิพิธภัณฑ์พระอารามมัสยิด อจาโร	พิพิธภัณฑ์กรมวิธาน-อู่รีธาตุ	พิพิธภัณฑ์พระอารามมัสยิด ภูริทัตโต	โบสถ์วัดศาลาลอย	สวนอาสนวิหาร	บ้านสวนท่ง	สำนักงานชลประทานที่ 4	ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก	หอวัฒนธรรมศิลปวัฒนธรรม
9. ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ ภายนอก											
9.1. อาคารอยู่ใกล้ต้นไม้	●		●	●	●		●		●		
9.2. อาคารสัมพันธ์กับลานโล่ง เอนกประสงค์ (ลานดิน)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
9.3. อาคารสัมพันธ์แหล่งน้ำ	●	●	●			●				●	
10. การใช้สีกับอาคาร											
10.1. การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล (สีอิฐ ดิน ดินเผาและหินทราย)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
10.2. ไม่เน้นหลายสี	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
10.3. นิยมสีธรรมชาติที่เอื้อวัสดุ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
11. ปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ ของ สถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย											
11.1. การจัดผังที่ง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมราน หรือเพิง)		●									
11.2. การเลือกใช้วัสดุหลายของศิลป- กรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ กับอาคาร เช่น ฝาฉ่ำ											●
แนวความคิดและรูปแบบของการสร้าง สรรค์สถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย											
1. สื่อความเป็นอิสลามโดยการพัฒนา ศิลปหลาย คิดใหม่ และปรับปรุงใหม่ของ รูปแบบสถาปัตยกรรม	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2. เคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น											
2.1. ประยุกต์เลือกเอาแนวคิดบรรพ- บุรุษมาใช้ให้เหมาะสม	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

- แนวความคิดและรูปแบบของอาคารของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบแนวความคิด และรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย
ในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นต่าง ๆ ของ ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	อาคารศูนย์บริการทพบุรี	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสิรินธร	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น อ่างทอง	พิพิธภัณฑ์ที่มีโปรแกรม-ดิจิทัล	พิพิธภัณฑ์ พระอาจารย์มั่น วชิรวิทย์	โบสถ์วัดศาลาลอย	สวนสาธารณะ	บ้านสวนทพบุรี	สำนักงานชลประทานที่ 4	ศูนย์ประชุมแอมเนอซิตีพาร์คภาค	หอศิลปวัฒนธรรม
2.2. รับผิดชอบต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2.3. กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมข้างเคียง	●			●		●					
2.4. คำนึ่งถึงชนบทธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ การยอมรับของสังคม และวิถีชีวิตของสังคมอีสาน			●	●	●	●					
3. โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป											
3.1. คำนึ่งถึงประโยชน์ให้ล้น	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
3.2. คำนึ่งถึงสภาพแวดล้อม และสภาวะความน่าสบายซึ่งเกิดจาก สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ของอีสาน		●					●	●	●	●	
3.3. เลือกเทคนิค เทคโนโลยี และวัสดุที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ในปัจจุบันของอีสาน	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
3.4. การจัด และการออกแบบภูมิทัศน์	●	●	●				●				●
3.5. การมีเหตุและผล	●	●	●	●		●	●		●	●	●
3.6. ประหยัดพลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม และคุ้มค่าการลงทุน		●				●	●	●	●		

- แนวความคิดและรูปแบบของอาคารของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบแนวความคิด และรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย
ในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็นต่าง ๆ ของ ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	อาคารศูนย์บริการทรมุ่ง	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิกมาย	พิพิธภัณฑ์พระราชวังมื่น อากาศโร	พิพิธภัณฑ์กันตัญญูฐาน-ฮัจญ์ฮาดู	พิพิธภัณฑ์ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต	โบสถ์วัดศาลาลอย	สวนสาธารณะพระยา	บ้านสวนทอซุง	สำนักงานเขตประเวศที่ 4	ศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก	หอศิลปกรรมศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม
4. การนำพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น อิสลาม ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ สถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย											
4.1. เอกลักษณะและองค์ประกอบ ศิลปะสถาปัตยกรรมทางกาย ภาพของซอม	●	●									
4.2. เอกลักษณะและองค์ประกอบ ศิลปะสถาปัตยกรรมทางกาย ภาพของวัดอิสลาม			●	●	●	●					
4.3. เอกลักษณะและองค์ประกอบ ศิลปะสถาปัตยกรรมทางกาย ภาพของเรือนอิสลาม							●	●	●		
4.4. เอกลักษณะและองค์ประกอบ ของศิลปกรรมอิสลาม	●	●	●		●	●				●	●

- แนวความคิดและรูปแบบของอาคารของอาคารตัวอย่างที่ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย